A Pwooti Wâé
na e tii wo
Maréko
Atabuhi ko a tii

Woo na e tii a tii ce?

Wo Maréko, pana pii kon mwo pie Ioane, ai Ioane-Maréko. (Omehi *Apostolo* 13.5; 15.37−41.) Lu pipenem ibu me Pétéru, pa céiu apostolo, na e piuti ten ati ni naado na e pii ke e pwo wo Iésu. Ke é alecehen, ke e bwo tii wo Maréko.

E tii éniile?

Ha awieme a jo 55 me 65 (e mwonuhi 20−35 jo alecehe a bwo mele te Iésu). A *Tii te Maréko*, ke a bécéiuhe tii na tii, mu ko ni tii na paa *(Mataio*, ke *Maréko*, ke *Luka*, ke *Ioane)*, na lé piuti a mulihe Iésu Kériso. Hiwon ni pwooti ha a *Tii te Maréko*, ke te e mu mwo ha a *Tii te Mataio*, ke a *Tii te Luka*.

E tii me dee?

Te lépwo acéihi ne ko Iésu na time uce lépwo Juif, na lé mulie ité koja a Palestine, a amu te lépwo Juif. Ke e pii ehi ni nii ni piduaan wo Maréko, ke e pii ni pwooti me a bwomu te lépwo Juif.

É ko ade na e tii?

E pii pwaatihi a pwooti te Iésu he e todekenye beme genye apulie ten. Nye wonaa, heme nye mu kon ati he ni tan, ke time uce é mu ko a bwo âcehi ne ni patén ai a bwomu. Hemepie

wogenye ni ju apulie te Iésu, ke genye o bo mu he ni picani pwohewiieng.

Ade ace âne a tii ce?

E habwii wo Maréko pie, wo Iésu Kériso, ke pa Naî Padué na te junihe pwojunuun. Ke a céiu mwo, ke te pa apulie pwohewiikenye. E pwo me piwahin nang, ke e âbé céiikenye, beme e pipwoeabwé tenye. Ke e pétaa ko ni i ni apulie (1.31); e haai ni cuwo nahi ewa ke e adéilé (10.16). E téne a bwo picani te ni apulie, ke e pipwoééhelé (1.41). Ke weeng, ke e picani me denye, ke e mele ne ko a kuricé me denye ati ni apulie pwo bwohemwo.

Ana e pwo wo Iésu, ke ana a junaado ne te Maréko. Hiwon ni pipwojunuun *(miracles)* de Iésu na tii ne ha a tii ce. E pwo me tieden ni cunu ko ni apulie. E peni ni duéé. E pwo me lé mulie mwo ne nina lé caa mele. Pwojunuu a patin, pwohewii Caa ten. Ati nina e pwo wo Iésu, ke e pajuujuhi ana e pii pie: «Caa e mwonukewé a Mwametau te Padué.»

Lé téetieng ne ni apulie, ke lé pitahimwolé pie: «He woo pa apulie ce?»

E hegi ne te Iésu wo Pétéru ne he *Maréko* 8.29 pie: «Wogo, ke pa Mesia.» A bwopiinen pie, pa daame na e âbé mu ko Padué. Wonaa a âne a *Tii te Maréko*. Be e âbé mu ko Padué wo Iésu, beme e ne tenye a ju mulip ne pele Padué, tabuhi jenaa, ke é dieli mwo.

A bwomune a tii te Maréko

Ni penem ne Galilé *(1.1—9.50)*

Pipwopwee Iésu ne ko ni penem

E tode lépwo acémun den

E pwo me tieden ni cunu ko ni apulie
E peni ni duéé; e pacuwohi a udan
E pwo-ocine te ni apulie
E pacémuni ni acémun den *(8.27—10.52)*
Lé alihi pie pa Mesia
Habwii a bwo ubwo na a wâé ten
E pii a bwo mele me mulie cemwo ten
E taa Iérusaléma *(11.1—13.7)*
E pacémuni lépwona lé âcéin
E pii ana e o tuie
A bwo mele ke mulie cemwo ten *(14.1—16.20)*

Ioane pa apipuu apulie
Mataio 3.1–12; Luka 3.1–18; Ioane 1.19–28

1 E tabuhi ne éni a *Pwooti Wâé te Iésu Kériso*,
pa *Naî Padué. 2 Be caa tii ne ha a tii te *péroféta
Isaia a pwooti te Padué pie:

É bo neole pa apipépwooti tong.
E bo ânebuhem,
me e pwopweehi a pwaadeniim.

Malachie 3.1

3 *Pwo pa apulie ha a da*
na e toii da pie:
“E âbé wo Padaame!
Pwopweehi a pwaadeniin!
Pwo me belece
a duaan na e engen hen!”

Ésaïe 40.3

4 Wo *Ioane pa apipuu apulie, ke e tuie ne ha a
da, ke e patemehi te ni apulie pie: «Geé pininim,

* **1:1** 1.1 Kériso—A bwopiinen pie: Pana pipégalieng. **1:2** 1.2 Malachie 3.1 **1:3** 1.3 Ésaïe 40.3 **1:4** 1.4 Apostolo 13.24, 19.4

ke geé bitekewé. Ke geé pwo me puukewé, beme geé habwii pie pitaatééhi ni mulihewé. Be me wonaa, ke e bo pineuhi ni ta pwo tewé wo Padué.»
5 Te junihe hiwon ni apulie na lé âbé céii Ioane
ne ha a da mu *Judé, ke é ha a pwomwo ubwo
*Iérusaléma. Ke lé pii beetihi ni ta pwo telé, ne
he pwahamii ni apulie ati. Ke e puulé ne ha a
éémwa Ioridano.
6 E cuwohe a epwén na pwo ko pumii
chameau†, ke a taihenan a iiwota. Ke e wii koléé,
ke e ûdu duhimepu. 7 E toii pie: «Wo pana e bo
âbé alecehung, ke te junihe pwojunuun kojaéo.
Time uce jan ne kong me é ciiéo, ke me é tuwo ni
tai ko ni dihibwaan‡. 8 Woéo, ke é puukewé ko
a tabe, ke weeng, ke e bo puukewé ko a *Jenen
Iitihi.»

Puu Iésu ke tacebwénieng

E puu Iésu wo Ioane
Mataio 3.13—4.11; Luka 3.21−22, 4.1−13

9 É ha a benaamwon naa, ke e tuiebé wo Iésu
mu Nazaret, a mwopopwaalé ne Galilé. Ke e
puueng wo Ioane ne ha a éémwa Ioridano. 10 Te
ju é ha a benaamwon na e wie mu he tabe wo
Iésu, ke e alihi a miiden he tehi, ke e alihi a
Jenen Iitihi he e opé ne huîin, pwohewii a meni
pwojo. 11 Ke pwo a pwocihe bé mu he miiden,

1:6 1.6 2 Rois 1.8; Mataio 11.8 † **1:6** 1.6 Chameau—Wota he melé. Epwéne Ioane, ke pwohewii a epwéne péroféta Élia. **1:7** 1.7 Apostolo 13.25 ‡ **1:7** 1.7 Tuwo ni tai ko ni dihibwaan—A penem de lépwo eabwé na te junihe wahin. **1:11** 1.11 Psaume 2.7; Ésaïe 42.1; Mataio 12.18; Maréko 9.7

na e pii ten pie: «Wogo pa Naîng [na te céiu go]
na te nihe eânimung dem. Wogo kuti, na é caa
pipégaliko ne ha a pwonimung.»

E tacebwéni Iésu wo Caatana

12-13 Te ju é alecehe anaa, ke e pé Iésu nge ha
a da na a Jenen Iitihi, beme e tacebwénieng wo
*Caatana. Ke e mu lang he na 40 ni tan. E mu
pele ni wota apiaba, ke ni *âcélo, ke lé penem
den.

E tode ni bécéiuhe acémun den
Mataio 4.12–22; Luka 5.1–11

14 É ha a céiu tan, ke lé imwi Ioane, ke lé neeng
he karépu. E engen wo Iésu, ke e â Galilé, me
e â pipatemehi a Pwooti Wâé te Padué. 15 Ke
e pii telé pie: «E caa tuie a benaamwon na
e caa pipégali wo Padué, ke caa é mwonu a
Mwametau ten. Geé taatééhi ni mulihewé, ke
geé céihi ne ko a Pwooti Wâé!»

16 [É ha a céiu tan] ke e uti a nicepwon ne
Galilé wo Iésu. Ke e ali Simon me André, lupwo
pwénaâjién, na lu ko ne pua, be lupwo apwotau.
17 Ke e pii telu pie: «Geu âbé céing, be é bo
pwo me wogeu lupwo apwotauhi apulie.»
18 Ke lu te necu kuti ni pua telu, ke lu âcéi Iésu.
19 Ke lé te ju piân, ke e ali Cang me Ioane, lupwo
naî Zébédé, he lu ko tebwo ha a ongelu, ke lu ko
pwoni ni pua telu. 20 E te pwome todelu wo Iésu,
ke lu ne caa telu Zébédé me ni apenem den ne
ha a ong, ke lu âcéin.

1:12-13 1.13 Psaume 91.11–13 **1:14** 1.14 Maréko 6.17 **1:15** 1.15 Mataio 3.2

E pwo me wâé ni apulie
Mataio 8.1−4,14−17; Luka 4.31—5.16

21 Lé tuiebé ha a pwomwo ubwo ne Kaper-
naüm wo Iésu me ni acémun den. Ke é ha a *tan
iitihi, ke e taa ha a *mwotapitihi [te ni *Juif] ke
e pacémunilé. 22 He lé téne, ke lé téetihi a bwo
cihe ten, be time e uce pwohewii ni *dotéén ko
patén. Be e te pacémunilé mu ha a pihuô [na e
te ne ten wo Padué].

Pa apulie na pwo duéé kon

23 [He e mwo ko cihe wo Iésu] ke e taa ha a
mwotapitihi wo pa apulie na pwo duéé kon. Ke
e wiikau ke e pii pie:
24 «Iésu mu Nazaret, te tice celi go pwo peleme.
Go âbé pwotahi ne kome? É te temehiko, be
wogo pa apulie na e pipégaliko wo Padué, ke
e neko bé.»
25 Ke e heni ali duéé wo Iésu, ke e pii ten pie:
«Go capuhi a pwom, ke go wie mu ko pa apulie
naa!»
26 Ke e pegili pali apulie na ali duéé, ke e wie,
he wiikau mu kon.
27 Ke lé te nihe tai téetihi ne ni apulie, ke lé
te pitahimwolé pie: «He ade celi e ko pwo wo
pa apulie ce? E pacémunikenye ko ace céiu
bwomunen celi mwo coho. Be pwojunuun, ke
e pihuôhi mwo ni duéé, ke lé te piténedeeng!»
28 Ke e te engen kuti a jepule ko Iésu, pitihi
amu Galilé.

Ê mwaa Simon Pétéru

1:22 1.22 Mataio 7.28−29 **1:24** 1.24 Maréko 5.7 **1:26** 1.26 Maréko 9.26 **1:28** 1.28 Mataio 4.24

29 E wie mu ha a mwotapitihi wo Iésu. Ke e
te pwome â pele Simon Pétéru me André. Ke lu
piâcéin wo Cang me Ioane. 30 Ke me lé tehene
ngen, ke nina lé mu lang ke lé te pwome pii te
Iésu pie: «E tee ko pule ê mwaa Simon, be e
pwopilijing.» 31 Ke e âbé céiieng wo Iésu, ke e
pétaa ko a in, ke e pwiieng da, ke te tieden kuti
kojaeng ali pilijing. Ke e cuwoda, ke e pwo me lé
wiinaado.

E pwo me tieden ni pétaapwo cunu

32 É he babwén, alecehe a bwo nuule na a
téale§, ke lé pébé céii Iésu ati ni cunu me
lépwona pwo ni duéé kolé. 33 Ke lé pitaineibulé
ne ko a pomwa ati ne ni apulie ha a pwomwo
ubwo. 34 Ke e pwo me tieden ati ni pétaapwo
cunu wo Iésu. Ke e pawiehi mwo ni duéé na
hiwon, ke time e uce nelé me lé cihe, be lé te
temehieng*.

E patemehi a Pwooti Wâé ne Kapernaüm wo Iésu

35 É ha acaama, he mwo te melepiing, ke e
caama wo Iésu, ke e â ha apiticie, ke e pwoiitihi.
36 Ke lé haneeng wo Simon me lépwo béén, 37 ke
me lé tooeng, ke lé pii ten pie: «Lé ko haneko ati
ne ni apulie.»

---

§ **1:32** 1.32 Pele ni Juif, ke nebwén a tan heme nuule a téale. Ke lé ucéihi anebwén ko a tan iitihi, beme lé pébé ni cunu. **1:34** 1.34 Maréko 3.10−12 * **1:34** 1.34 Time e uce nelé me lé cihe… Be time uce téele a benaamwon den, me e pihabwiieng ehi. **1:35** 1.35 Mataio 14.23; Maréko 6.46

38 Ke e hegi ne telé pie: «Genye engen mu éni,
ke genye â he ni béé mwopopwaalé ko jijenye. Be
é nelang mwo, he na me é â pipatemehi a Pwooti
Wâé, be anaa kuti a watihen me é opé†.»
39 Ke e engen pitihi a amu Galilé wo Iésu, ke e
pipatemehi a Pwooti Wâé ne he ni mwotapitihi,
ke e pawiehi ni duéé.

Pana katia nang

40 E âbé mwonu Iésu wo pana katia nang‡. Ke
e tidihi jilin ânebuhen, ke e ileeng me e pwo me
wâé nang, ke e pii pie: «Hemepie te nimem, ke
go pwo me tieden a katia kong!»
41 E te nihe pipwoééhen§ wo Iésu, ke e cine
ngen a in, ke e ti ko pali katia, ke e pii ten pie:
«Éa, te nimung! Caa wâé go!»
42 Ke e te engen kuti ali katia, ke caa wâé nang.
43 Ke e pii me mwoiu ten wo Iésu pie: «Go
engen. 44 Ke go nemwo pii te ni apulie! Kehe go
â pihabwiiko ne te pa *apwoâpwailo, ke go ne
te Padué ali âpwailo li e pii wo *Moosé ne he li
patén den. Be me wonaa, ke me lé alihi ati ne ni
apulie pie caa wâé go.»
45 Kehe e engen wo pali, ke e â piuti te ni apulie
ati nina e pwo ne kon wo Iésu. É mu ko anaa, ke
caa pwocoon me e wie ne ha a pwomwo ubwo
wo Iésu. Ke e â mu ha apiticie. Ke ni apulie, ke
lé bwo tuiebé ne kon mu he ni piduaan.

---

† **1:38** 1.38 Me é opé—ai Me é wie mu Kapernaüm. Grek: Me é tehene ngen. **1:39** 1.39 Mataio 4.23, 9.35 ‡ **1:40** 1.40 Pana katia nang—Lèpre. Wo lépwo Juif, ke lé mwiihi ni katia. § **1:41** 1.41 E te nihe pipwoééhen—ai E te junihe okéé. **1:44** 1.44 Lévitique 14.1–32

2

E pwo me wâé pa céiu tebwomwa
Mataio 9.1–8; Luka 5.17–26

1 E âmwobé wo Iésu ne Kapernaüm he ni tan
alecehen. Ke lé téne pie caa e mwo pwomwo.
2 Ke hiwon ni apulie na lé pitaineibulé ne ha a
mwa, ke â pitice ahilé, piwien die ha a pomwa,
ke é pwomwo. 3 Ke lé âbé céiieng ni béé apulie
he lé pébé céiieng pa apulie na tebwomwa nang;
paa jélé na lé pipaadoimieng. 4 Kehe pwocoon
me lé âmwonueng, wonaa mu ko a pubu apulie.
Ke lé temeeng da pwo mwa*, ke lé tapwii a céiu
duaa mwa ne he bebenihe Iésu, ke lé neole pali
tebwomwa pwo apule ten.
5 Ke me e alihi a céihi telé wo Iésu, ke e pii te
pali tebwomwa pie: «Pa naîng, caa pineuhi ni ta
pwo tem!»
6 Lé mu lang mwo ne ni béé *dotéén ko patén,
ke lé pitautinaado ne he ni pwonimelé: 7 'Woté?
Pa apulie ce, ke e cihe pwohewiin heme wo
Padué! Be he wooélé na e temehi me e pineuhi
ni ta pwo ten? Te icehi Padué!'
8 Ke e te ju temehi ni bwo niimihinaado telé
wo Iésu, ke e pii telé pie: «É mu ko ade na
wonaa ni bwo niimihinaado tewé? 9 Ade aceli
piticecoon? Me é pii te paje pie: "Caa pineuhi ni
ta pwo tem", ai me é pii ten pie: "Go cuwoda,
ke go pé apule tem, ke go engen"? 10 [Ke mepie
jan me é pwo me e engen ne ânebuhewé ati] ke
geé bo temehi pie, pwo mwomwon dong, woéo,

* **2:4** 2.4 É pwo a mwa, ke belece, ke pwo a aca na e taa die pwo mwa.

pa *Nahi Apulie, me é pineuhi ni ta pwo te ni
apulie ne pwo bwohemwo.»

Ke e pii te pali tebwomwa pie: 11 «Aje, go
cuwoda, ke go pé apule tem, ke go âmwo pelem!»

12 Ke e te cuwoda kuti wo pali, ke e te pé kuti
ali apule ten, ke e wie ne he pwahamii ni apulie.

Lé te nihe téetihi ne ni apulie, ke lé pii pie:
«Time genye mu uce téele alihi ace naado celi
wonaa! Te a juuju pie wo Padué, ke te junihe
ubwo nang.»

E tode Lévi (Mataio)
Mataio 9.9–13; Luka 5.27–32

13 E mwojuia ngemwo ticepwon ne Galilé wo
Iésu. Ke lé âbé céiieng ne ni apulie na hiwon
jélé. Ke e pacémunilé [ko a pwooti te Padué].

14 É he e ko ân, ke e ali Lévi (Mataio), pa naî
Alfé, he e ko tebwo ha a mwotai mwani† [me de
lépwo Roma]. Ke e pii ten wo Iésu pie: «Go âbé
céing!»

Ke e te cuwoda kuti wo paje, ke e âcéi Iésu.

15 É alecehen, ke lé wiinaado wo Iésu me lépwo
acémun den pele Lévi. Ke hiwon ni atai mwani
me ni apulie na ta ni mulihelé, na lé tai taa pwo
taap me woélé, be te nihe hiwon jélé na lé âcéi
Iésu. 16 Ke me lé alihi anaa wo lépwo dotéén
ko patén me lépwo *Farasaio, ke lé pii te lépwo
acémun den pie: «É mu ko ade na wo pa caa
tewé, ke lé piwiinaado me ûdu me lépwo atai
mwani, ke ni béé apulie na ta jélé?»

---

† **2:14** 2.14 Mwotai mwani me de lépwo Roma—Bureau des impôts. **2:16** 2.16 Mataio 11.19

17 Ke e ténelé wo Iésu, ke e pii telé pie:
«Time lé uce hane ce dotéén wo lépwona te
wâé jélé, kehe te icehi lépwona cunu jélé. Ke
time é uce âbé tode nina lé niimihi pie wâé ni
mulihelé. Kehe é âbé tode nina lé temehi pie ta
ni mulihelé.»

A ocine ko a pipaciile
Mataio 9.14–17; Luka 5.33–39

18 É ha a céiu tan, ke lé ko *pipaciile wo lépwo
acémun de *Ioane pa apipuu apulie me lépwo
Farasaio. [Be lé patupwo wiinaado beme lé
pwoiitihi.]

Ke lé tuiebé pele Iésu ni béé apulie, ke lé pii ten pie: «É mu ko ade na lé te pipaciile wo lépwonaa, ke lé te wiinaado ne ni acémun dem?»
19 Ke e hegi ne telé wo Iésu pie: «Kona lé te
pipatupwo wiinaado wo lépwona todelé ne ko
a piaten, heme e mwo teko mu pelelé wo pa
apiaten? Ûhu! Heme e mwo teko mu pelelé
wo pa apiaten, ke lé mwo te wiinaado ke ûdu.
20 Kehe e o bo âbé a tan na o bo pé kojalé pa
apiaten. Ke é mulang na lé o bobe pipaciile.
21 «Te tice pace apulie celi me e pé ace
memwaanu celi mwo te ju wâé, me e woli ne
ko ace memwaanu celi ukéiu. Be [mepie e puu a
mwaanu, ke] bo nihe ubwo a tie kon.
22 «Ke geé niimihi a *mwotabe na pwo ko
iiwota‡. Be time nye uce pé ace tabe megele celi

‡ **2:22** 2.22 Mwotabe... Omehi a déme ali mwotabe ne ha a Mataio pwahamii tii 9. E bitehi a tabe megele na mwo coho, ke e pitaa a dan. Ke me caa â dele mwotabe, ke o buwo, be pwocoon me cibu a iiwota, be caa tele.

mwo coho, me nye pa a mwotabe na caa ukéiu. Be [pwocoon me cibu, ke] e bo pabuwohi, ke genye o patieden a tabe megele, me ni mwotabe. Ûhu! Wâé heme nye ne a tabe megele na mwo coho, ne ha a mwotabe na mwo coho!»

Pa eapwihi a tan iitihi
Mataio 12.1−8; Luka 6.1−5

23 É ha a céiu *tan iitihi, ke lé [uti a pwaaden
na e] pitahagéi ni apwoamu wo Iésu me lépwo acémun den. Ke é nge he pwaaden, ke lé tabwo ni ace *blé* wo lépwo acémun den.
24 Ke lé pii te Iésu wo lépwo béé Farasaio pie:
«Aje, é mu ko ade na lé wonaa wo lépwo acémun dem ha a tan iitihi! Be iitihi!»
25-26 Ke e hegi ne telé pie: «Kona time geé
mu uce pine ne he ni *tii iitihi ana e pwo wo pa daame *Davita, ha a benaamwon de Abiatar, pa *daame he lépwo apwoâpwailo? Be é ha a céiu tan, ke menelé, woélé me ni béén, be tice celi lé wii. Ke e taa ha a *mwaiitihi [na pwo ko mwaanu] wo Davita. Ke e pé a pwoloa na ne me de Padué, na te icehi lépwo apwoâpwailo na jan ne kolé me lé eni. Ke e eni, ke e ne mwo te lépwo béén.»
27 Ke e pii mwo wo Iésu pie: «Wo Padué, ke e
pwo a tan iitihi me de ni apulie. Kehe time e uce pwo ni apulie me de a tan iitihi!
28 «É mu ko anaa, ke woéo pa Nahi Apulie, ke
pa eapwihi a tan iitihi.»

2:24 2.24 Deutéronome 23.26 **2:25-26** 2.25 1 Samuel 21.1−6 **2:25-26** 2.26 Lévitique 24.5−9 **2:27** 2.27 Deutéronome 5.14

3

E pwo me tieden a cunu ha a tan iitihi
Mataio 12.9–14; Luka 6.6–11

1 É alecehe anaa, ke e â taamwo ha a *mwotapi-
tihi wo Iésu, [ha a *tan iitihi]. Pwo pa apulie na
e mu lang na mele a in. 2 Ke lé te ju ome Iésu
wo lépwo *Farasaio, beme lé alihi pie, he e o te
pwo me wâé nang ha a tan iitihi. Wonaa beme
lé pipé ne kon.
3 Ke e pii te pali cunu wo Iésu pie: «Go cuwoda
[ânebuhelé ati].»
4 Ke e pii te lépwona lé mu lang pie: «Woté?
He te ne me pwo ana wâé, ha a tan iitihi, ai ana
ta? Me celuimi a mulip, ai me taunuhi?»
Ke time lé uce cihe. 5 Ke e te ju omelé he okéé,
be lé pwo me e mu he ni picani ko a bwo mwoiu
ne ni pwonimelé. Ke e pii te pali apulie pie: «Go
cinebé a im.»
Ke e cine ngen a in, ke caa te wâé mwo kuti.
6 Wo lépwo Farasaio, ke lé te pwome â wie mu
ha ali mwotapitihi, ke lé picihe me lépwo béé
*Érode Antipas, ke lé tai hane ace bwopwonen
me lé taunu Iésu.

Hiwon ni apulie na lé âbé céii Iésu

7 Lé â ticepwon ne Galilé wo Iésu me ni
acémun den. Ke hiwon ni apulie na lé âcéilé:
ni apulie na lé âbé mu Galilé, mu *Judé, 8 mu
*Iérusaléma, mu Idumé, ke é ha a céiu duaan
mu ko a éémwa Ioridano, ke é he ni duaan mu
ko a Tir ke é mu Sidon. Ke lé tai âbé ali Iésu, be
lé téne nina e pwo.

3:4 3.4 Luka 14.3 **3:6** 3.6 Mataio 22.15–16

9 Ke e pii te lépwo acémun den wo Iésu pie:
«Geé pipwopweehi ace cuwo nahi ong, be é
kon heme nihe hiwon ni apulie, be koli lé bo
haiteéo!»
10 Be e caa pwo me wâé ni apulie na hiwon jélé.
Ke nina lé mu he ni picani ko ni cunu kolé, ke lé
téte ne kon, beme lé ti kon. 11 Ke é he lé alieng
ne ni apulie na pwo duéé kolé, ke lé tupwo ke
lé tidihi jililé ânebuhen, ke lé toii pie: «Wogo ke
pa *Naî Padué!»
12 Ke e cihe me mwoiu ne kolé pie: «Geé
nemwo pipatemehiéo!»

E pipégali ni apostolo ten na 12
Mataio 10.1–4; Luka 6.12–16

13 É alecehen, ke e taa pwo juwole wo Iésu.
Ke e tode ni apulie na te nimen kolé, ke lé âbé
céiieng. 14 Ke e pipégali mu hadeniilé lépwona
12 jélé beme ni béén, ke me lé â patemehi a
*Mwametau te Padué. {Ke e ne me niilé pie
*apostolo.} 15 Ke e ne telé a pihuô beme lé peni
ni duéé. 16 Weengi ni nii lépwo 12 apostolo:

Simon, na e toii me a niin pie Pétéru;
17 Cang, pa naî Zébédé;
Ioane pa ciéé Cang (e toii niilu wo Iésu pie Boanergès, a bwopiinen pie ‘lupwo nahi tikekele’)*;
18 André;
Filip;
Bartélemi;

3:10 3.10 Mataio 14.36 **3:11** 3.11 Luka 4.41 **3:12** 3.12 Mataio 12.16; Maréko 1.34 **3:16** 3.16 Ioane 1.42 **3:16** 3.17 Luka 9.54 * **3:17** 3.17 Nahi tikekele—A bwopiinen pie Pa tabeokéé.

Mataio;
Toma;
Cang, naî Alfé;
Tadé†;
Simon, pa *Zélote*‡;
19 Judas Iscariot, pana e bwo icu Iésu.

Nime a pwomwoiu te Iésu me e pééeng nge ité

20 Ke e mwojuia ngemwo pwomwo wo Iésu. Ke
hiwon ni apulie na lé pitapitilé nelang. Ke tice
bwopwonen me lé wiinaado wo Iésu me lépwo
acémun den. 21 Ke é he lé téne anaa ne ni apulie
mu ha a pwomwoiu ten, ke lé âbé pééeng kojalé.
Be lé pipii telé pie: «Pa apiolo!»

E hegi ne te nina lé pipé ne kon
Mataio 12.22−50; Luka 11.14−23, 8.19−21

22 Pwo lépwo *dotéén ko patén na lé ole mu
Iérusaléma. Ke lé pipii pie: «E ko Iésu wo
Caatana§, pa caa te ni duéé. Be weeng na e ne
ten a pihuô me e peni ni duéé.»
23 E todelé wo Iésu, ke e tahimwolé pie: «Kona
e o woté ko ace bwopwonen me e te pipawieeng
mu ko pa apulie wo Caatana?»
Ke e pii telé ni ocine ce: 24 «É hemepie e
te pipwopa ne kon ace céiu mwametau, ke o
pwocoon me e mu mang. 25 Ke me lé pipiéi
hadeniilé ne ni apulie ha a pwomwoiu, ke a

---

† **3:18** 3.18 Tadé—Pana a niin mwo pie Jude, pa naî Cang. Omehi Ioane 14.22, Apostolo 1.13. ‡ **3:18** 3.18 Zélote—Grek: Cananite. Pa ju apulie Judé, na nimen me e pawie lépwo Roma mu pelelé. **3:22** 3.22 Mataio 9.34, 10.25 § **3:22** 3.22 Caatana—Bélzébul. Omehi Caatana ne ha a Niinaado (Vocabulaire) ha anebwén ko a tii.

pwomwoiu naa, ke o pwocoon me e mu mang.
26 Ke é hemepie e pipwopa ne mwo kon wo
Caatana, ke mepie time e uce piténedeeng mwo,
ke o caa time uce bwolihi a pihuô ten. O caa
te wonaa a bwo pipatieden den. 27 É hemepie
nimenye me nye taa ha a mwa te pace céiu apulie
na pwo niihen, me nye pé ni naamuun, ke wâé
heme nye mi cieeng. É mulang, ke genye bwobe
pé ni naamuun mu ha a mwa ten.»

Pana e pihooni a Jenen Iitihi

28 «Geé téne ehi, be é pii tewé a juuju pie:
O te jan me pineu pa apulie na e pwo nina ta,
te piwien hemepie e cihe me ta ne ko Padué.
29 Kehe wo pana e cihe me ta ne ko a *Jenen Iitihi,
ke o time uce jan me pineuhi ni ta pwo ten. Ke
ni ta pwo ten, ke o tee mu dieli mwo.»
30 E pii anaa wo Iésu, be me de lépwo dotéén
ko patén. Be lé pii pie pwo duéé kon.

A ju pwomwoiu te Iésu

31 Ke é alecehen, ke lé tehenebé wo nyaa te Iésu
me lépwo âjiénen. Ke lé âbé tebwo pwomwo. Ke
lé pahede pa céiu apulie me e taa tode Iésu.
32 Hiwon ni apulie na lé mu aujeni Iésu, ke lé
pii ten pie: «Aje, élé âoté pwomwo wo nyaa tem
me lépwo ciéém. Be lé ko haneko.»
33 Ke e pii telé pie: «He woo êce nyaa tong?
Ke wooélé lépwoce ciééng?» 34 Ke e te ju ome
ni apulie na lé ko tebwo aujenieng, ke e pii telé
pie: «Geé alihi, be woélé-ni ni nyaa tong me

3:28 3.28–29 Luka 12.10 **3:31** 3.31 Maréko 6.3; Ioane 2.12; Apostolo 1.14

ni âjiénung. 35 Be wo pana e pwo ana nime
Padué kon, ke te weengaa kuti pa ciééng, ke ê
pwaadeniing, ke ê nyaa tong.»

4

A ocine ko pa apicemi
Mataio 13.1−23; Luka 8.4−15

1 E pacémuni ni apulie mwo ko a pwooti wo
Iésu, ne ticepwon ne Galilé. Ke hiwon nina lé
taineibulé ne kon. Ke é mu ko anaa, ke e taa ha
a céiu ong, na e teko mu he tabe, ke e tebwo. Ke
lé te mu jeda huâiu ne ni apulie. 2 Ke e pwo-ocine
he e pacémunilé ko ni naado na hiwon. Ke e pii
telé pie:

3 «Geé téne! E bwo mu wo pa céiu apulie,
ke e bwo wie ha a céiu tan, beme e tagiliihi ni
âdaanu. 4 Ke é he e ko tagiliihi, ke lé tupwo nge
pwo pwaaden ni béé pidenaado. Ke lé âbé ne ni
meni, ke lé wii ati.

5 «Ke ni béén, ke lé tupwo ne ha a wii péi. Ke
lé piepin ko cim, be time uce hiwon ni pule lang.
6 Kehe icehi ana me e niê na a téale, ke éle li nahi
âdaanu, ke lé meiu, be te tice waan. 7 Ke ni béén,
ke lé tupwo ne ha awieme ni mwawi ubwo*. Ke
me lé tai picim, ke lé taunuhi li pidenaado, ke te
tice acehin.

8 «Ke ni béén, ke lé tupwo ne ha a pule na
wâé. Ke lé cim, ke piubwo jélé da, ke lé aca. Ke
ni béén, ke 30 ni acehin; ke ni béén 60; ke ni
béén mwo, ke lé taa die pwo 100.»

4:1 4.1 Maréko 3.7−9; Luka 5.1−3 **4:2** 4.2 Mataio 13.34; Maréko 4.33−34 * **4:7** 4.7 Mwawi ubwo—Grek: Acuwo pwo dan (plantes épineuses).

9 Ke e pii mwo wo Iésu pie: «Wo paceli pwo ce
pwojéénen me e téne, ke wâé heme e téne!»

É mu ko ade na e pii ni ocine?

10 É he lé te pimu cehi wo Iésu me lépwo 12
*apostolo ten me lépwo béén, ke lé tahimwoeng
pie: «É mu ko ade na go pii ni ocine naa?»
11 Ke e hegi ne telé pie: «Wogewé na e ne
tewé wo Padué, me geé temehi a ju bwomune
a Mwametau ten. Kehe ni béé apulie, ke lé te ju
téne cehi ni ocine. 12 Be [e pii ne kolé wo Padué
pie]:

[Mwoiu a puni a puapulie ce.]
Be lé tee omehi taaci,
kehe time lé uce alihi temehi.
Lé tee téne taaci,
ke time lé uce téne temehi.
Te muhi telé me lé bitelé bé céiiéo,
ke me é pineuhi ni ta pwo telé.»

Ésaïe 6.9–10

A bwopiine a ocine ko pa apicemi

13 É alecehen, ke e pii te nina lé mu lang wo
Iésu pie: «Kona time geé uce temehi a ocine
ko pa apicemi? Ke geé bo woté ko ace bwo
temehi ne ni béé ocine ko a Mwametau? 14 Pa
apicemi, ke e cemi a pwooti te Padué. 15 [Ke ni
béé pidenaado, ke lé tupwo nge pwo pwaaden.]
A pwaaden, ke ni apulie na lé téne a pwooti, kehe
e pwome âbé pé kojalé a pwooti wo *Caatana, na
caa cemi ne he ni pwonimelé.

4:12 4.12 Ésaïe 6.9–10; Apostolo 28.26–27

16 «Ke ni béé pidenaado, ke lé tupwo ne ha
a wii péi. [A wii péi] ke ni apulie na lé téne
a pwooti, ke lé pwome hegi ko a pipwodéén.
17 Kehe icehi ana te tice waan ne kolé a pwooti na
lé téne. Ke lé te pitaatééhi ni bwo niimihinaado
telé. Hemepie e tuie ne kolé a tacebwén, me pwo
nina ta ne kolé, watihen a pwooti te Padué, ke lé
patieden ni céihi telé.

18 «Ke ni béé pidenaado, ke lé tupwo ne he
ni mwawi ubwo. [A pule naa] ke ni apulie na
lé téne a pwooti, 19 kehe icehi ana pinekepé ni
pwonimelé ne ko ni naado na e tuie ne pwo a
bwohemwo ce. Ke lé téte cehi mwani me ni
pétaapwo naamuu bwohemwo. É mu ko ninaa,
ke e taunuhi a pwooti, ke te tice acehin.

20 «Ke ni béé pidenaado, ke lé tupwo ne ha a
pule na wâé. [Ke a pule naa] ke ni apulie na lé
téne a pwooti, ke lé hegi ne he ni pwonimelé. Ke
pwo acehi a pwooti ne kolé. Ke ni béén, ke 30 ni
acehin; ke ni béén, ke 60, ke ni béén mwo, ke lé
taa die pwo 100.»

Ni béé ocine ko a Mwametau
Mataio 13.31−32; Luka 8.16−18, 13.18−19

A ocine ko a mwomiû

21 E pii telé mwo wo Iésu pie: «Time nye uce
ne miû ko a mwomiû, me nye talui ko ace cio,
ai me nye ne haahi ace apule. Kehe genye ne
da ko miiden. 22 Ati ni naado na neduwohi, ke
o bo habwii ne ha a pwéélang, beme nye alihi

4:19 4.19 Mataio 19.23−24 **4:21** 4.21 Mataio 5.15; Luka 11.33
4:22 4.22 Mataio 10.26; Luka 12.2

ehi. 23 Wo paceli pwo ce pwojéénen me e téne,
ke wâé heme e téne!»
24 Ke e pii telé mwo pie: «Geé pipwocile nina
geé téne! Be e o bo pwo tewé wo Padué nina
geé pwo te lépwo béén. Ke e o bo pwo celi
nihe piubwo koja nina geé pwo. 25 Be wo pana
caa pwo ne ten, ke o ne mwo pwon ce béén.
Kehe wo pana tice ten, ke o pétaabwon kojaeng
a nehinaado na mwo e pelen.»

Âdaanu na te picim cehi

26 Ke e pii mwo wo Iésu pie: «Mepwo a
*Mwametau te Padué, ke pwohewii ani:

«E bwo mu wo pa céiu apulie, ke e bwo cemi
ni âdaanu ne ha apwoamu ten. 27 Ke é alecehen,
ke e mwo pwome mwaale, ke e pule he bwén, ke
e ûmiê ha acaama. Ke é ha a benaamwon naa, ke
lé cim li âdaanu, ke piubwo jélé da. Kehe icehi
ana wo paje, ke time e uce temehi ace bwo cim
nen. 28 Be te a penem de a pule me e pwo me
cim ni âdaanu. Ke e ne me piubwo jélé da, dieli
lé ne ni acehilé, me ni piden. 29 Ke me caa pun
ni âdaanu ha apwoamu, ke wo pa apulie naa, ke
e bo pipwopweeng me e pitii âdaanu.»

A ocine ko a pide moutarde

30 Ke e pii mwo wo Iésu pie: «He a Mwametau
te Padué, ke he pwohewii ace de? Weengi a
ocine, me geé temehi:
31 «A Mwametau te Padué, ke e pwohewii a
pide *moutarde* na genye cemi he pule; a cuwo

4:24 4.24 Mataio 7.2 **4:25** 4.25 Mataio 13.12, 25.29; Luka 19.26 **4:29** 4.29 Joël 4.13; Pii Beetihi 14.15

nahi pidenaado na te junihe wahin†.
32 Kehe
icehi ana me e cim, ke te junihe ubwo nang koja ati ni naado na nye cemi he ni cereda. Be bwo ubwo ni dihen, ke lé âbé ne ni meni, ke lé te pwo mwonahilé ne ha a boom kon.»

33 É he e pii te ni apulie a pwooti te Padué wo Iésu, ke e pii ni ocine na pwohewii a ocine ce. Ke e pwo a bwopiinen, beme lé pé ce delé mu ko ni bwo téne temehi nen delé.

34 Be e te cuwo ko pwo-ocine telé, kehe me bwo te piwoélé cehi me lépwo acémun den, ke e bwo te pipatemehi telé ati.

E pacuwohi a udan wo Iésu
Mataio 8.23−27; Luka 8.22−25

35 É ha a babwén naa, ke e pii wo Iésu te lépwo acémun den pie: «Nye gaale ângedé ko a céiu goon.»

36 Ke lé pééeng pwo a ong na lé tebwo hen, ke lé cepewie ni apulie. Kehe icehi ana lé âcéilé ni béén ne he ni béé ong.

37 É alecehen, ke e tabuhi tahieng a dan. Ke te piubwo da a bwo tahieng. Ke te piubwo ni pihijié, ke e taii ne ha a ong.
38 Kehe wo Iésu, ke
e teko pule alecehe ali ong, pwo a paapun.

Lé paûmiêeng wo lépwo acémun den, ke lé pii ten pie: «Pa apipune, genye o caa mwiiê! Woté! Time uce junaado ne tem?»

39 Ke e ûmiê, ke e heni ali dan. Ke e pii te ali jié pie: «Go cuwo!»

---

† **4:31** 4.31 Pwohewii a acuwo tili ne éni Kalédoni, be te junihe ubwo, kehe te junihe wahin ni piden.

Ke caa te ju wâé mwo a amu, ke e cuwo ali
dan.
40 Ke e pii telé pie: «É mu ko ade na
mwotikewé? Time geé uce téele céihi kuti?»
41 Kehe te nihe mwotilé, ke lé pipii telé pie:
«Éé! Be he woo pa apulie ce, me lu piténedeeng
a dan me a jié?»

5

E cibéé ni duéé na hiwon jélé @ mu ko pace céiu apulie

Mataio 8.28–34; Luka 8.26–39

1 Ke lé tehene nge Gadara* wo Iésu me lépwo
acémun den ko a goon ne gaale cemwo pejié
ne Galilé. 2 Ke me e ole mu pwo ali ong wo
Iésu, ke e te wiebé kuti mu ha a iitihi wo pa
apulie na pwo duéé kon. Ke e âbé beni Iésu.
3-4 Be wo panaa, ke pa apimu he iitihi. Ke te tice
bwopwonen me lé imwieng, me lé cie lupwo in
me lupwo an; piwien mwo heme cieeng ko ace
itihe toki. Be lé te cuwo ko cieeng kon, ke e te
cuwo ko tahagéi. Ke te tice pace apulie celi pwo
niihen me e imwieng me e ju mu. 5 Téteda he
ni benaamwon, heme bwén ke pwang, ke e teme
da ni pwowiikau ne ha ali iitihi, ke é ne pwo ni
juwole. Ke e pitanahieng ko ni péi.
6 Me e ali Iésu mu ité, ke e téte beniieng, ke
e tidihi jilin ânebuhen, 7 ke e toii da pie: «Iésu,
pa *Naî Padué na nihe e daaité, ade aceli nimem
me go pwo tong? É ileko ne he nii Padué pie go

* **5:1** 5.1 Gadara—A niin mwo pie Gérasène. **5:6** 5.7 Maréko 1.24

nemwo pwo tong aceli ta!» 8 E pii anaa, be e pii
ten wo Iésu pie: «Duéé, go wie mu ko pa apulie
ce!»
9 Ke e tahimwoeng wo Iésu pie: «He piwoté
ace niim?» Ke lé hegi ne ten ne ni duéé† pie: «A
niime pie Bwehi duéé, be hiwon geme.»
10 Ke e wâgo ko Iésu wo pali, ke e pii ten pie:
«[Hemepie go pawiehi ni duéé mu kong] ke go
nemwo cibéélé mu éni ha amu!»
11-12 Ke lé wâgo kon mwo [ne li duéé] ke lé pii
ten pie: «Me geme ân, ke me geme taa he ni
puwokwo ne!»
Be pwo a bwehi puwokwo na nihe hiwon jélé
na lé ko um gaale hamwo juwole. 13 Ke e ne telé
ana lé ilehi wo Iésu. Ke lé wie mu ko pali apulie,
ke lé gaale he li puwokwo. Ke lé te tai téte kuti
li puwokwo mu hamwo juwole, ke lé ole he jié,
ke lé mwiiê. Caa te piâmwonuhi a 2000.

Piân a jepule

14 Wo lépwo awéihi puwokwo, ke lé téte ngen,
ke lé â piuti a jepule naa, ne ha a mwopopwaalé
ke é na ati ha amu. Ke lé âbé ni apulie, beme lé
alihi nina e ko tuie. 15 Ke lé tehenebé pele Iésu,
ke lé ali pali apulie li pwo duéé kon, he e caa
ko tebwo, ke e caa cuwohe ni epwén, be caa ju
wâé nang. Ke lé téetieng, ke te junihe mwotilé.
16 Ke lépwona lé alihi nina e tuie, ke lé piuti te
lépwo béén ali jepule ko pa apulie naa, me ni
puwokwo. 17 Ke lé wâgo ko Iésu wo lépwo apulie
mu ha amu naa, ke lé pii ten pie: «Nimeme me
go engen mu ha amu teme.»

† **5:9** 5.9 Lé hegi ne ten ne ni duéé—Grek: E hegi ne ten.

18 Ke me e taa pwo ali ong wo Iésu, ke wo pali
lé wie mu kon li duéé, ke e ileeng pie: «Nimung
me é âdé céim.» 19 Kehe icehi ana te muhi te
Iésu, ke e pii ten pie: «Go mwojuia ne ha a
pomwa tem, pele lépwo béém. Ke go uti telé a
bwo pipwoééhem de Padaame, ke ati ni naado
na e pwo me dem!» 20 Ke e mwojuia mwo wo
paje, ke e uti ne ha a duaan na pii kon pie *Dix
Villes*‡ ni naado na e pwo me den wo Iésu. Ke lé
tai téetihi ne ni apulie.

E pwo me wâé lu alo toomwo
Mataio 9.18–26; Luka 8.40–56

21 E taa pwo ali ong wo Iésu, ke e gaale ko
a goon ne gaale cemwo. Ke me e ole mu pwo
ong, ke hiwon ni apulie na lé mu aujenieng ne
ticepwon. 22 Ke e tuiebé wo Jaïrus, pa céiu caa
te *mwotapitihi, ke e ali Iésu, ke e â tidihi jilin
ânebuhen. 23 Ke e pii ten pie: «Go âbé epin, be
e caa pwo me e mele ê naîng! Go âbé me go ne
ni im huîin, beme tieden a cunu kon, ke me wâé
nang mwo.» 24 Ke e âcéin wo Iésu. Ke te nihe
hiwon mwo ni apulie na lé ân, ke lé caa ju pitité.

Ê toomwo na 12 ni jo ko a cunu kon

25 Ke e mu hadenii ni apulie naa ê céiu toomwo
na caa 12 ni jo na cunu nang hen, be e mu tuie ni
benaamwon na e mu téte kon a cewéle. 26 Caa
junihe hiwon ni dotéén na e mu â alilé, ke lé
bwo pwo me junihe cunu nang kuti. Ke e caa ju
patieden ati ni mwani ten, kehe icehi ana time
uce wâé nang, kehe bwo junihe cunu nang kuti.

‡ **5:20** 5.20 Dix Villes—A niin mwo pie Décapole. 10 ni pwomwo ubwo na picipetééhi ne kolé.

27 Ke e téne a jepule ko Iésu, ke e âbé ne ha a
tapitihi naa. Ke e piâbé alecehe Iésu, ke e ti ko
a epwénen. 28 Be e niimihi pie, ‘Mepie é te ju ti
ko a epwénen cehi, ke o caa te pitieden a cunu
kong.’ 29 Ke me e pwo, ke e te cuwo kuti a bwo
téte kon na ali cewéle. Ke e téne ne kon pie caa
tieden a cunu kon.
30 Ke wo Iésu mwo, ke e téne pie, e engen
kojaeng a céiu duaa niihen, ke e biteeng, ke e
tahimwo ni apulie pie: «He woo na e ti ko a
epwénung?»
31 Ke lé hegi ne ten wo lépwo acémun den pie:
«Go ko cuwo ha awieme ni apulie na lé ko pitité!
Ke é mu ko ade na go tahimwohi pie, woo na e
ti kom?»
32 Kehe icehi ana e te piniê aujenieng wo Iésu,
beme e niê hane pie, he woo na e pwo anaa. 33 Ke
e te ju éjén êgi toomwo ko a bwo mwotieng, be e
temehi ana e ko tuie ne kon. Ke e âbé ke e tidihi
jilin ânebuhe Iésu, ke e pii ten ati a juuju. 34 Ke
e pii ten wo Iésu pie: «Adéiko go êje! Caa wâê
go mwo ko a céihi tem! Ke go engen, ke me e mu
pelem a péém. Be caa te tieden a cunu kom!»

Ê naî Jaïrus

35 É he e mwo ko pii anaa wo Iésu, ke lé
tehenebé ni béé apulie mu pele Jaïrus, pali
eapwihi mwotapitihi, ke lé pii ten pie: «Au! E
caa mele wo êgi naîm. Kehe go nemwo pahauli
pa apipune.» 36 E téne ni pwocihe naa wo Iésu,
kehe time e uce pipéce ne kon, ke e pii te Jaïrus

5:30 5.30 Luka 6.19 **5:34** 5.34 Maréko 10.52; Luka 7.50, 17.19

pie: «Go nemwo pwo me mwotiko! Kehe go céihi
ne kong!» 37 E te ju pé cehi Pétéru, me Cang me
Ioane, lupwo pwénaâjién. Be time uce nimen
me lé âcéin ne ce béé apulie. 38 Ke lé tuie nge ha
a pomwa te Jaïrus. Ke te junihe hiwon kuti ni
pwocihe lang. Ke wo Iésu, ke e ali ni apulie he lé
ko é, ke lé pihemun. 39 Ke e taa ha ali mwa, ke e
pii telé pie: «É mu ko ade na geé te junihe pié ne
da kon? Kona geé é kona woté? Geé ko pii pie
e caa mele ê cuwo ewa ne§; kehe woéo, ke é pii
pie e teko ju puluta!» 40 Ke lé pihoonieng.

Ke e tai pawielé wo Iésu, ke e pé lu nyaa me
caa te êgi ewa, me lépwo acémun den na cié jélé.
Ke lé taa ha a céiu nemwa na lé ne êgi cuwo nahi
ewa hen. 41 Ke e pétaa ko a in, ke e pii ten pie:
«Talita, koumi!» A bwopiinen pie: «Ê naîng, go
cuwoda!» 42 Ke e te cuwoda kuti, ke e engen!
Ê cuwo nahi toomwo naa, ke 12 ni jo hen. Ke
lé te junihe téetihi ne nina lé mu lang. 43 Ke e
pii telé wo Iésu pie: «Geé ne celi e wii.» Ke e
pii mwoiuhi telé pie: «Geé nemwo pii te ce béé
apulie ana e tuie ne éni.»

6

Time lé uce céihi ne kon ni Nazaret
Mataio 13.53−58; Luka 4.16−30

1 E engen mu ha a duaan naa wo Iésu, ke e â
Nazaret, he na ubwo nang ne hen. Ke lé âcéin wo
lépwo acémun den. 2 É ha a tan ko pwoiitihi, ke

---

§ **5:39** 5.39 Geé ko pii pie e caa mele ê cuwo ewa ne—Grek: Caa time e uce mele ê cuwo ewa. **5:41** 5.41 Luka 7.14 **6:2** 6.2 Ioane 7.15

e taa ha a *mwotapitihi, ke e pacémuni ni apulie
na hiwon jélé [ko a pwooti te Padué]. Ke me lé
téne, ke lé te junihe téetieng, ke lé pitahimwolé
pie: «Kona woo na e picaa ten nina e ko pii?
E âbé mu wé ni bwo temehinaado ten, ke ni
*pipwojunuun na e pwo? 3 Be pali apenem ko ba-
acuwo, pali naî Maria, ke pa cuwo Cang, me José,
me Jude, me Simon! Ke lé teko mulie pelenye ni
toomwo pwaadeniin!»

Be lé pitaaba ne kon wo lépwo Nazaret, ke te
muhi telé me lé céihi ne kon. 4 Ke e pii telé wo
Iésu pie: «Au, mwolihi! Be wo pa péroféta, ke
lé te paciitieng ati ne he ni amu, kehe te icehi ne
ha amu ten, ne pele ni âjiénen!»

5 Ke te tice bwopwonen me e pwo celi pwo-
junuun nelang. Kehe icehi ana te pwo ni béé
cunu na e ne ni in huîilé, ke wâé jélé. 6 E te
junihe téetihi, be te ju time lé uce céihi kuti ne
ni apulie.

E pahede ni 12 apostolo ten
Mataio 10.5–15; Luka 9.1–6

É alecehe anaa, ke e â patemehi a Pwooti
Wâé wo Iésu, ati ne he ni mwopopwaalé na
élé aujenihi a Nazaret. 7 Ke e tode lépwo 12
*apostolo ten, ke e nelé ngen he pialo. Ke e ne
telé a pihuô beme lé peni ni duéé. 8 Ke e pii
telé pie: «Geé nemwo pé ce naado hemepie geé
engen: mepie ace pwoloa, ke ace élele, ke ace
mwani ne he ni mwomwani tewé. Kehe geé te
ju pé cehi ce bwajaawé, 9 me ce dihibwaawé, ke
te picéiu ce epwénewé.»

6:4 6.4 Ioane 4.44 **6:8** 6.8–11 Luka 10.4–11

10 Ke e pii telé mwo pie: «Mepie lé hegikewé ne
ha ace céiu pwomwo, ke wâé heme geé mu lang,
dieli geé bo engemwo mu ha a duaan naa. 11 Ke
heme time uce nime ni apulie me lé hegikewé
ne ha ace céiu duaan, ke me te muhi telé me
lé tabemikewé, ke geé engen mulang. Ke geé
tagiliihi ni muu pule ko ni awé, beme geé habwii
pie time uce wâé ni huô telé [be muhi telé ko a
pwooti te Padué].»
12 Ke lé ân wo lépwo apostolo, ke lé patemehi
te ni apulie pie: «Geé pitaatééhi ni mulihewé.»
13 Ke lé peni ni duéé na hiwon mu ko ni apulie.
Ke lé ne *huile* ko ni apulie na cunu jélé, ke lé
pwoiitihi ne kolé, ke wâé jélé.

Érode Antipas me Iésu
Mataio 14.1–12; Luka 9.7–9

14 E téne a jepule ko Iésu wo pa daame *Érode
Antipas, be caa nihe piân a jepule kon. Be
lé pii ne kon wo lépwo béén pie: «Wo *Ioane
pa apipuu apulie, he e caa mulie cemwo mu
ha amele! Anaa kuti a watihen me e pwo ni
pipwojunuun.»
15 Kehe lé pii ne ni béén pie: «Wo péroféta
Élia*.» Ke lé pii ne ni béén mwo pie: «Pa céiu
péroféta ha a céiu benaamwo amu.»
16 Kehe me e téne anaa wo Érode, ke e pii pie:
«Éé! E caa mulie cemwo mu ha amele wo Ioane
pa apipuu apulie, pali é pwo me tahagéi henen!»

6:11 6.11 Apostolo 13.51 **6:13** 6.13 Cang 5.14 **6:14** 6.14 Mataio 16.14; Maréko 8.28; Luka 3.19–20 * **6:15** 6.15 Élia—Pa péroféta te Padué na e mulie he na 800 ni jo ânebuhe Iésu Kériso.

E mele wo Ioane pa apipuu apulie

17-18 Weengi a jepule ko a bwo mele te Ioane: Wo Érode, ke lu piaten me Érodiade, ê mwode Filip, pa âjiénen. Ke e mu te cuwo ko pii ten wo Ioane pie: «Te tice mwomwon dem me go pé ê mwode pa âjiénem!»

Ke e te pwo me imwi Ioane wo Érode, ke e cieeng, ke e neeng he karépu.
19 Ke e tééti Ioane wo êje Érodiade, ke nimen me e pwo me e mele. Kehe icehi ana te pwocoon den me e pwo,
20 be e te paciiti Ioane wo Érode, be e te temehi pie, pa apulie na e mwomwon, ke e iitihi, ke e te pipwopain. Te nime Érode me e tabemieng, kehe icehi ana heme e téneeng, ke caa time e uce temehi aceli me e pwo.

Cuwo a bwo niimihinaado te Érodiade

21 Ke mepwo êje Érodiade, ke e hane ace bwopwonen me e pwo me e mele wo Ioane. Ke te ju cuwo ehi ne kon a tan na lé pipaunuhi a bwo âbeele te pa daame Érode. Be e pwo a piwiinaado ubwo wo Érode, ke e tode ati ni gupéno, ke ni caa te coda, me ni apulie na piubwo jélé ne ha amu Galilé.
22 Ke e taa ha a mwa naa ê naî Érodiade, ke e pwolu.

Ke lé te junihe pipwodéén wo Érode, me lépwona lé piwiinaado me weeng. Ke e pii te êgi ewa pie: «Go ileéo ko celi nimem kon, be é o caa te ne tem.»
23 Ke e *piapwo ne ten pie: «É

6:17-18 6.18 Lévitique 18.16

o te ne tem ati celi go o ilehi kojaéo, te piwien heme a awieme a mwametau tong.»

Ne tong a puni Ioane!

24 Ke e wie wo êgi toomwo, ke e pii te nyaa ten pie: «He ace de celi me é ilehi koja pa daame?»
Ke e hegi ne ten pie: «Go ilehi kojaeng a puni Ioane pa apipuu apulie.»
25 Ke e te pwome téte wo êgi toomwo, ke e â too pa daame Érode, ke e pii ten pie: «Nimung me go ne tong a puni Ioane ne ha ace tam.»
26 Ke te junihe piwahin Érode. Kehe icehi ana pwocoon den me e tapihi, be e caa piapwo ne ânebuhe ni béén na e caa todelé. 27 Ke e te
pwome pii te pa céiu coda pie: «Go ân, ke go pébé céiiéo a puni Ioane.» Ke e engen wo pali coda, ke e â ha ali karépu, ke e â tahagéi a hene
Ioane. 28 Ke e pébé ali punin ne ha a tam, ke e ne te êgi ewa toomwo. Ke e pé wo êgi, ke e â
ne te nyaa ten. 29 Ke me lé téne anaa wo lépwo acémun de Ioane, ke lé â pé a één, ke lé â ne ha a iitihi.

Lé wiinaado ne ni apulie na 5000 jélé

Mataio 14.13–21; Luka 9.10–17; Ioane 6.1–15

30 Lé mwojuia mwo wo lépwo apostolo, ke lé pipitilé ne ko Iésu. Ke lé uti ten ati ni naado na lé pwo, ke ni naado na lé patemehi te ni apulie ati.
31 Ke e pii telé pie: «Geé âbé céing ne ha a céiu duaan na tice apulie hen, beme geé o mwo mwaale.» Be tice benaamwon me lé wiinaado, be hiwon ni apulie na lé âbé céiilé. 32 Ke lé te

6:30 6.30 Luka 10.17

piân cehi pwo a céiu ong, ne ha a céiu duaan na
tice apulie hen.

33 Kehe icehi ana te junihe hiwon ni apulie
na lé alilé he lé engen, ke lé te temehilé. Ke lé
tétebé mu ati he ni mwopopwaalé, ke lé tuiebé
ânebuhe Iésu me lépwo acémun den [ne ko a
céiu goon].

34 Ke me e ole mu pwo ali ong wo Iésu, ke
e ali li apulie he te nihe hiwon jélé. Ke e te
nihe pipwoééhelé, be lé pwohewii ni muto na
tice awéilé. Ke e picaa telé ni naado na hiwon.

35 Ke e caa pwo me e nuule a téale, ke lé
âbé céiieng wo lépwo acémun den, ke lé pii ten
pie: «O caa babwén, kehe apiticie éni. 36 Go ne
ngemwo ni apulie ce, nge he ni mwopopwaalé
me ni pwomwo na e mwonu, beme lé pwocuhi
celi me lé wii.»

37 Kehe icehi ana e hegi ne telé wo Iésu pie:
«Ûhu! Geé ne ce wiinaado telé!»

Ke lé tahimwoeng pie: «Kona geme â pwocuhi
pwoloa me de ati ni apulie? Nihe ubwo a
cuhin†!»

38 Ke e pii telé pie: «Be he niile ce pwoloa celi
e pelewé? Geé â alihi.»

Ke lé pitahimwolé, ke lé pii ten pie: «Nim ni
pwoloa, ke alo ni ikua.»

6:34 6.34 Nombres 27.17; Mataio 9.36 **6:35** 6.35 Maréko 8.1–9
† **6:37** 6.37 Nihe ubwo a cuhin—Grek: Kona wâé heme geme pwocuhi ce pwoloa ko 200 mwani pwojo? 200 mwani pwojo, ke pwohewii a cuhi pa apulie na céiu nang he na 8 ni wole.

39 Ke e pii telé pie: «Geé pii te ni apulie ce
pie: "Geé pwo ce pubuuwé, ke geé tebwo he ni
meté."»
40 Ke lé pwo ni pubuulé me pi 100, ke pi 50,
ke lé tebwo. 41 Ke e pé li pwoloa li nim me
lupwoli ikua wo Iésu, ke e alehede da he miiden,
ke e pwo-olé te Padué. Ke e ebii li pwoloa, ke e
ne te lépwo acémun den, ke lé patihi ne ko ni
apulie. Ke lé wonaa mwo ko lupwoli ikua. 42 Ke
lé tai wiinaado ati, ke caa pwoluu jélé. 43 Ke
lé taineibuhi mwo ni nehi mepwoloa, me ni ne-
ikua, ke lé pwo na 12 ni élele kon. 44 Ke a jéhi ni
apulie aiu na lé wiinaado, ke pwo 5000 jélé.

E engen pwo bwotabe wo Iésu
Mataio 14.22−33; Ioane 6.16−21

45 Te ju é alecehen, ke e pii wo Iésu te lépwo
acémun den pie: «Geé taa pwo ong, ke geé mi
gaale ângedé ko a céiu goon, ha a mwopopwaalé
Betsaïda. Be é mwo tee mu, beme é pamwojuiéhi
mwo ni apulie.» 46 Ke me e caa pinelé ati, ke e
taa pwo juwole, beme e pwoiitihi.
47 É he caa bwén, ke caa élé ha awieme jié
wo lépwo acémun den, pwo ong. Ke e te pimu
cehi âdaalé ha a meiuhi wo Iésu. 48 Caa é
pwopwometan, ke e alihi pie pwocoon a bwo tahi
kaale telé, be âbédelé na a dan. Ke e âbé céiilé
pwo bwotabe. Be nimen me e wédenilé.
49-50 Ke me lé alieng he e ko engen pwo
bwotabe, ke te junihe mwotilé, ke lé haa da ko
miiden, be lé niimihi pie a duéé! Kehe icehi ana
e te pwome pacihelé wo Iésu, ke e pii telé pie:

6:46 6.46 Luka 5.16 **6:49-50** 6.49 Luka 24.37

«Geé nemwo pwo me mwotikewé. Be woéo! Geé
mwoiu!»
51 Ke e taa céiilé ne pwo ali ong. Ke e cuwo
ali dan. Ke te junihe emegéi nalé. 52 Be time
lé uce temehi ni pipwojunuun na e tuie he li e
pipwopatihi ni pwoloa wo Iésu. Be capuhi ni
pwonimelé.

E pwo me wâé ni cunu ne Génésaret
Mataio 14.34–36

53 Lé caa nebwén ko tahagéi jié wo Iésu me
lépwo acémun den, ke lé tuie gaale ha a duaan
na e mwonuhi Génésaret, ke lé taa ali ong. 54 Ke
me lé ele ole, ke lé alihi temehi Iésu ne ni apulie
lang. 55 Ke lé téte nge ati ha amu telé, ke lé pébé
céiieng ni cunu ne pwo ni apule telé ati ne he na
lé téne pie e lang.

56 É ati he na e â lang wo Iésu, he ni
mwopopwaalé, ke ni pwomwo ubwo, me ni amu,
ke lé pébé ni cunu ne he ni apimu te ni apulie ati.
Ke lé piwâgo ko Iésu, ke lé pii ten pie: «Te jan
heme lé te ju ti cehi ko a baaé epwénem?» Ke
caa te wâé ati nina lé ti kon.

7

A bwo picihe ko ni bwomu
Mataio 15.1–9

1 Lé âbé wo lépwo *Farasaio, me ni béé
*dotéén ko patén na lé âbé mu *Iérusaléma. Ke
lé pitapitilé ati ne ko Iésu. 2 Ke lé alihi pie, lé â
wiinaado wo lépwo béé acémun den, kehe time

6:51 6.51 Maréko 4.39 **7:2** 7.2 Luka 11.38

lé uce puu* ni ilé pwohewii a bwopwonen de ni
ukéiu telé.
3-4 Be wo lépwo *Juif, ke lé te engen ne ko a huô
ha a bwomu te ni ukéiu telé: Lé mi puu ehi ni
ilé, ânebuhe ni bwo wiinaado telé. Ke lé wonaa
mwo, he lé mwojuia mwobé mu he ni apimu
te ni apulie ati. Ke hiwon ni béé bwomu na
lé âcehin mwo, pwohewii a bwo puu mwoûdu,
me mwotabe, me ila. Ke mepwo é ne ko lépwo
Farasaio, ke lé mwo te junihe pipaunuhi.

5 É mu ko anaa, na lé pii te Iésu, woélé me ni
dotéén ko patén pie: «Wo lépwo acémun dem,
ke time lé uce mulie pwohewii a bwomu te ni
watihenye. Be lé wiinaado ko ni ilé na tooli.
Kehe é mu ko ade, go paje?»
6 Ke e hegi ne telé wo Iésu pie: «Geé te ju gahe
pwo! E te juuju wo péroféta Isaia, na e pwaadeni
a pwooti te Padué ne kowé. Be e tii pie:

Lé te ju pipaunuéo ko pwolé
wo lépwo apulie ce,
kehe te e ité kojaéo ni pwonimelé.
7 *Lé pwoiitihi me *pwoâpwailo tong*
kehe te piticenaado ne kon.
Ana lé pacémuni ni apulie kon,
ke te ni patén delé ni apulie,
kehe time uce a pwooti tong.»

Ésaïe 29.13

---

* **7:2** 7.2 Puu—Lé wonaa, beme wâé jélé ne he pwahamii Padué, âcehi a pwoiitihi telé. Omehi Pwoiitihi ko a bwo wâé genye ne pele Padué ne ha a Niinaado (Vocabulaire) ha anebwén ko a tii.
7:3-4 7.4 Mataio 23.25 **7:6** 7.6 Ésaïe 29.13

8 Ke e pii mwo telé wo Iésu pie: «Geé caa
patupwo ni pihuô te Padué. Ke geé caa tai engen
ne ko ni pihuô tewé lépwo apulie. 9 Geé tahi
taabwon ni pihuô ten, ke geé bwo te wéihi nina
te ni pihuô me ni bwomu tewé! 10 Be e caa pii
wo *Moosé pie: *Go paciiti lu nyaa me caa tem.*
Exode 20.12
E pii mwo pie: *Geé taunu pa apulie na e pipii me*
ta lu nyaa me caa ten. *Exode 21.17*

11 «Kehe icehi ana wogewé, ke geé te pii te ni
apulie pie, te wâé heme lé pii te lu nyaa me caa
telé pie: “Nimung me é ne teu ace céiu naado
me bépicani teu, kehe icehi ana time uce jan, be
é caa pwo me âpipati iitihi te Padué.”

12 «Ke wonaa ana geé picaa telé, me lé tapi lu
nyaa me caa telé! 13 Ke geé caaite ne he pule† ni
pwooti te Padué ko ni bwomu tewé! Ke hiwon
mwo ni naado na wonaa na geé pwo mwo.»

Ana e pwo me ta pa apulie
Mataio 15.10–20

14 É alecehen, ke e tode mwo ni apulie wo Iésu,
ke e pii telé pie: «Lépwoli! Geé tabemiéo. Ke
geé temehi ehi ana me é pii tewé: 15 Time uce
ana e taa pwo pa apulie ana e pwo me ta nang
ne he pwahamii Padué. Kehe te icehi ana e wie
mu ha a pwonimen ana e pwo me ta nang. {
16 Wo paceli pwo ce pwojéénen me e téne, ke
wâé heme e téne!}»

7:10 7.10 Exode 20.12, 21.17; Deutéronome 5.16 † **7:13** 7.13
Caaite ne he pule—Grek: Pwo me tieden. **7:15** 7.15 Apostolo
10.14–15

17 É mulang, ke e engen koja ni apulie wo Iésu,
ke e âmwo pelen. Ke lé tahimwoeng wo lépwo
acémun den ko a ocine na e mwo ko ju nebwén
ko pii. 18 Ke e hegi ne telé pie: «Kona wogewé
mwo, ke time uce téele jan me geé temehi anaa?
Geé téne, te tice ace céiu naado celi e taabé
mu pwomwo celi e pwo me ta pa apulie ne he
pwahamii Padué. 19 Be ni naado mu pwomwo,
ke time lé uce taa ha a pwonimen. Be lé te ju taa
ha a nan cehi, ke é alecehen, ke lé te wie mwo
mu ha a één.»

E habwii nelang wo Iésu pie, e caa ne me jan me nye wii ati mu ko ni wiinaado.

20-21 Ke e pii telé mwo pie: «Nina lé wie mu he pwonime ni apulie, ke te weengaa kuti, nina e ne me lé pwo ana ta:

Lé pipule me ni apulie hauli;
Lé bune;
Lé taunuhi apulie;
22 Lé pibune;
Lé pwo me tai pwo delé ati ko ni naado;
Lé pwotahinaado ne ko ni béén;
Lé pigeti ni béén;
Lé mulie hauli;
Lé pitaaba;
Lé cihe me ta ne ko ni béén;
Lé pipaunulé.

«Ke te tice aceli lé temehi ne ko nina wâé. 23 Ati
ni ta naa, ke nina lé wie mu he pwonime pa
apulie. Ke te weengaa kuti nina e pwo me ta
ne kon ne he pwahamii Padué.»

A céihi te ê toomwo Kanana
Mataio 15.21–28

24 É alecehen, ke e engen mu ha a duaan naa
wo Iésu. Ke e â ha a duaan na e mwonuhi lupwo
pwomwo ubwo Tir me Sidon. É nelang, ke e mu
ha a céiu pwomwo, ke time uce nimen me lé
temehi ne ni apulie pie e lang. Kehe icehi ana e
piengen a jepule. 25-26 É mu ko anaa, na e piténe
a pwooti kon wo ê céiu toomwo mu ha amu naa.
Kehe time uce ê Juif, be ê piebehi lépwo Fénisi
ha a province Siri. Ke e âbé céii Iésu, ke e tidihi
jilin he pwahamiin, ke e pii ten pie: «Padaame,
é ileko pie go pawiehi a duéé na e ko ê naîng.»
27 Ke e hegi ne ten wo Iésu pie: «Nye ne me lé
wiinaado ânebun ne ni cuwo nahi ewa. Be time
uce wâé heme nye pé ni wiinaado telé, me nye
tahi taabwon ne te ni nahi wotaahen‡.»
28 Ke e pii ten wo êje pie: «Go te juuju, go
Padaame. Kehe icehi ana ni nahi wotaahen
mwo, ke lé te eni ni mewiinaado na lé patupwohi
ne ni cuwo nahi ewa mu pwo taap.»
29 Ke e pii ten wo Iésu pie: «É mu ko a bwo hegi
nen dem, ke jan me go mwojuia ngemwo pelem.
Be e caa wie ali duéé mu ko ê naîm.»
30 Ke e mwojuia ngemwo ha a pomwa ten wo
êje. Ke e ali êgi naîn, he e teko pule pwo ali
apule. Be e caa wie ali duéé mu kon!

E pwo me wâé pa huuhu ke bwéjé

31 É mulang, ke e engen mu ha a piduaan ne
Tir wo Iésu, beme e mwojuia ngemwo ticepwon

---

‡ **7:27** 7.27 Ni nahi wotaahen—Ana lé pii wo lépwo Juif ko lépwo béén. Omehi *note* ko Mataio 15.26.

ne Galilé. Ke e pitahagéi ngen ni duaan Sidon
me *Dix Villes*§.
32 Ke lé pébé céiieng pa apulie na huuhu nang
ke bwéjé nang. Ke lé wâgo ko Iésu, ke lé ileeng
pie: «Go ne lupwo im huîin, beme wâé nang!»
33 Ke e péèeng wo Iésu, ke lu â ité koja
ni apulie. Ke e cine gaale ni mwodéin he ni
pwojééne paje. Ke e pwo me titi ni mwodéin ko
ni tabepwon, ke e ti ko a upehen. 34 Ke e alehede
da he miiden, ke e pwo me taa nene kon, ke e
pii te pali apulie pie: *«Efata!»* A bwopiinen pie:
«Go tehiko!»
35 Ke te tehi kuti lupwo pwojéénen. Ke te wâé
kuti ali upehen, ke caa jan me e cihe ehi.
36 Ke e pii wo Iésu te lépwona lé alihi anaa pie:
«Geé nemwo pwojepule kon!»
Kehe icehi ana me e ko pii anaa telé, ke lé bwo
junihe pwojepule kuti kon, ne te ni apulie ati.
37 Be lé te junihe téele, ke lé tai pii pie: «Geé
alihi! Be te junihe wâé kuti ni naado na e pwo!
Be e pwo me lé ténekenye ne nina bwéjé jélé; ke
e pwo me lé cihe ne nina huuhu jélé.»

8

Lé wiinaado ne ni apulie na 4000 jélé
Mataio 15.32–39

1 É ha a benaamwon naa, ke lé pitapitilé ne
pele Iésu ni apulie na hiwon jélé. Ke tice
wiinaado telé. Ke e tode ni acémun den wo Iésu,
ke e pii telé pie: 2 «É te junihe pipwoééhe ni

---

§ **7:31** 7.31 Dix Villes—ai Décapole. **7:36** 7.36 Maréko 1.43–45 **7:37** 7.37 Ésaïe 35.5 **8:2** 8.2 Maréko 6.34–44

apulie ce, be caa cié ni tan denye me woélé, ke
tice wiinaado telé. 3 Ke hemepie é pamwojuiélé,
ke o tice niihelé nge he pwaaden, be hiwon
lépwona lé âbé mu ité.»
4 Ke lé pii ten wo lépwo acémun den pie:
«Genye o woté ko ace bwopwonen me lé wi-
inaado, ne éni ha a piticie?»
5 Ke e tahimwolé pie: «Kona niile ce pwoloa
celi e pelewé?»

Ke lé pii ten pie: «7 ni pwoloa.»

6 Ke e pii te ni apulie pie me lé tebwo. Ke e pé
li pwoloa li 7, ke e pwo-olé te Padué. Ke e ebii,
ke e ne te lépwo acémun den, ke lé patihi ne ko
ni apulie. 7 Ke te pwo mwo ni cuwo ikua telé.
Ke e pwo-olé te Padué, ke e pii te lépwo acémun
den pie me lé patihi mwo. 8 Ke lé wiinaado dieli
caa pwoluu jélé. Ke é alecehen, ke lé tai ni nehi
wiinaado wo lépwo acémun den, ke e pwo 7 ni
élele na oba. 9 É nge ha a 4000 ni apulie na lé
wiinaado.

Ke e pii telé wo Iésu pie, me lé mwojuia
ngemwo pelelé. 10 Ke e taa pwo ong, weeng me
lépwo acémun den. Ke lé â ha a céiu duaan na
pii kon pie Dalmanouta.

Lé ilehi ace inenaado ni Farasaio
Mataio 16.1−12

11 É ha a céiu tan, ke lé tehenebé pele Iésu wo
lépwo béé *Farasaio, be nimelé me lé pipwohuô
ten. Ke lé pitaacunaado me weeng, ke lé pii
ten pie: «Go habwii teme ace *pipwojunuun de
Padué celi e kom.» [Be nimelé me lé habwii pie
time e uce penem ko a junuu Padué.]

12 Ke pitaa nenehe Iésu, ke e pii pie: «É mu
ko ade na geé tee cuwo ko ilehi ce pipwojunuun,
wogewé ni apulie jenaa? É pii tewé a juuju pie:
O te tice ace céiu pipwojunuun celi geé o mwo
alihi.»
13 Ke e jéin ne kolé, ke e engen kojalé. Ke e taa
pwo ong, ke lé gaale ko a céiu goon, [weeng me
lépwo acémun den].

A 'nyaa te pwoloa' te lépwo Farasaio

14 [Lé tuie gaale ko a céiu goon. Ke lé alihi] wo
lépwo acémun den pie, lé pineuhi me lé pé ce
pwoloa. Be te ju céiu a nehi pwoloa telé. 15 Ke
e pii telé wo Iésu pie: «Geé pipwocile a 'nyaa te
pwoloa' te lépwo Farasaio, me a 'nyaa te pwoloa'
te *Érode!»
16 Ke lé pipii telé wo lépwo acémun den pie:
«Wieli é mu ko ana time genye uce pé pwoloa?»
17 E te téne wo Iésu, ke e pii telé pie: «É mu
ko ade na geé tee cuwo ko cihe ko a pwoloa? Be
he time geé uce téele temehi? Woté, mwo tee
ko capuhi ni pwonimewé? 18 Pwo ni naamiiwé,
ke he time geé uce alihi? Pwo ni pwojéénewé,
ke he time geé uce téne? 19 Kona time geé uce
niimihi ali tan li é ebii li nim pwoloa ne te li 5000
apulie? Ke niile ni élele na geé paobaanihi ko ni
nehi pwoloa?»

Ke lé hegi ne ten pie: «12 ni élele.»
20 «Ai, li 7 pwoloa ne te li 4000 apulie, ke a tan
naa, ke niile ni élele li geé tai mwo?»

8:12 8.12 Mataio 12.39; Luka 11.29 **8:15** 8.15 Luka 12.1 **8:17** 8.17 Maréko 6.52 **8:19** 8.19 Maréko 6.41−44

Lé hegi ne ten pie: «7 ni élele.»
21 Ke e pii telé pie: «Kona time geé uce téele
temehi kuti?!»

E pwo me e niê mwo pana bwi nang

22 Lé tuie nge ha a mwopopwaalé Betsaïda wo
Iésu me lépwo acémun den. Ke wo lépwo apulie
lang, ke lé pébé pana bwi nang. Ke lé ile Iésu me
e pétaa kon.
23 Ke e pétaa ko a in wo Iésu, ke e pééeng wie
mu ha a mwopopwaalé. Ke e ne a tabepwon ko
ni naamii pali apulie. Ke e ne ni in ne huîin, ke
e tahimwoeng pie: «Go ko alihi ce de?»
24 Ke e tehi lupwo naamiin wo pali bwi, ke e
pii pie: «É ali ni apulie, kehe icehi ana me é alilé,
ke lé pwohewii ni acuwo na lé engen.»
25 Ke e ne mwo lupwo in wo Iésu ne ko ni
naamiin, ke e bwo niê ehi wo paje. Ke caa wâé
nang, ke e caa alihi pwaatihi ni naado.
26 Ke e pii ten wo Iésu pie: «Go mwojuia
ne mwo pelem, kehe go nemwo taamwo ha a
mwopopwaalé.»

Wo Iésu ke pa Mesia
Mataio 16.13−28; Luka 9.18−27

27 Lé engen wo Iésu me lépwo acémun den,
nge he ni amu na e mwonuhi a pwomwo ubwo
Césaré-Filip. Ke é he lé mwo ko â he pwaaden,
ke e tahimwolé pie: «Kona lé pii pie woté ne
kong ne ni apulie? Lé pii pie woéo, ke woo?»
28 Ke lé hegi ne ten pie: «Lé pii ne ni béén pie,
wogo ke wo *Ioane pa apipuu apulie. Ke lé pii ne

8:28 8.28 Maréko 6.15

ni béén pie, wo péroféta *Élia. Ke lé pii mwo wo
lépwo béén pie, pa céiu béé ni péroféta ânebun.»
29 Ke e tahimwolé wo Iésu pie: «Ke kona
wogewé ke?»
Ke e hegi ne ten wo Pétéru pie: «Wogo ke pa
Mesia [na go âbé mu pele Padué]!»
30 Ke e te paciitihi kolé kuti me lé nemwo
patemehi.

E bo mele ke mulie cemwo

31 É alecehen, ke e pii beetihi te ni acémun
den wo Iésu pie: «E bo tuie a benaamwon na
é bo te nihe mu he ni picani hen, woéo pa Nahi
Apulie. Be wo lépwo apihuô, me lépwo caa te
lépwo *apwoâpwailo, me ni *dotéén ko patén,
ke o te muhi telé kong. Ke lé bo pwo me é mele.
Kehe icehi ana é ha a béciéhe ni tan alecehen,
ke é o bo mulie cemwo.»
32 E pii pwaatihi ne telé a pwooti naa. Kehe
icehi ana e todeeng nge ha a céiu duaan wo
Pétéru, ke e tabuhi pééleeng.
33 Ke e biteeng wo Iésu, ke e ome lépwo
acémun den. Ke e pééle Pétéru, ke e pii ten
pie: «*Caatana, go engen mu he pwahamiing!
Be time go uce niimihi pwohewii Padué, kehe go
niimihi pwohewii ni apulie!»

A bwo âcéi Iésu

34 É nelang, ke e tode ni apulie me lépwo
acémun den wo Iésu, ke e pii telé pie: «Wo paceli

8:29 8.29 Maréko 9.9; Ioane 6.68−69 * **8:29** 8.29 Mesia—Grek: Kériso. Be Mesia he pwo ébéru, ke Kériso he pwo grek. Omehi Ioane 1.41. **8:34** 8.34 Mataio 10.38−39; Luka 14.27

nimen me e âbé céing [beme pa acémun dong] ke
me e nemwo bo uce piniimieng mwo. Kehe wâé
heme e canihi a *kuricé ten, ke me e âbé céing.
35 Be wo pana nimen me celuimi a mulihen, ke e
o patieden. Kehe wo pana e patieden a mulihen
mu kong me a Pwooti Wâé, ke o celuimieng.
36 He ade ne te pa apulie, hemepie e hegi ati
ni naamuu a bwohemwo, ke me e patieden a
mulihen? 37 Kona ade aceli o jan me e ne, beme
e pwocuhi mwo a mulihen?

38 «Be wo lépwo apulie jenaa, ke caa te lépwo
apwo ne nina ta, ke time uce mwomwon jélé ne
pele Padué. Ke wo lépwo béén, ke tanim jélé
kong me a pwooti tong, ne ânebuhe ni apulie.
Ke heme wonaa, ke woéo pa Nahi Apulie, ke o
bo tanim jo kolé, hemepie geme bo âbé me ni
*âcélo iitihi. É ha a tan naa, ke e bo habwii a
bwo ubwo na a wâé ten wo pa Caa tong.»

9

1 E pii telé mwo wo Iésu pie: «É pii tewé a juuju
pie: E bo ne éni a Mwametau ten wo Padué, ati
ne ha a junuun. Ke pwo lépwo béén na élé éni
jenaa, na lé o mwo te alihi anaa, ânebuhe ce bwo
mele telé.»

Habwii a bwo ubwo na a wâé ten
Mataio 17.1–13; Luka 9.28–36

2 É alecehe ni tan na 6, ke e pé Pétéru me Cang
me Ioane wo Iésu, ke lé taa pwo a juwole na nihe

8:38 8.38 Mataio 10.33 **9:1** 9.1 Maréko 13.30 **9:2** 9.2–7
Apostolo 3.22; 2 Pétéru 1.17–18

ubwo, ke lé te pimu cehi lang. Ke pitaatééhi a
bwo ali Iésu ne he pwahamiilé. 3 Ke â pwojo
pwomelaa ni epwénen. Ke te tice pace apulie,
éni pwo bwohemwo, celi jan ne kon, me pwo ace
epwén celi pwojo pwohewii anaa. 4 Ke lé ali mwo
*Élia me *Moosé [lupwo alo péroféta ânebun na
piubwo julu] he lé ko picihe me weeng.

5-6 Ke te nihe mwoti Pétéru me lupwo béén.
Ke e pii te Iésu pie: «Pa apipune, te nihe wâé
heme genye ko mu éni. Wâé heme geme pacuuli
ce mwa mwaanu celi cié, beme a dem a céiu, ke
me a de Élia a céiu, ke me a de Moosé a céiu.»

E pii anaa, be caa time e uce temehi aceli me
e pii, be te junihe mwotieng.

7 Ke e te âbé kuti a menii, ke e taluilé. Ke lé
téne a pwocihe bé mu ha ali menii, na e pii pie:
«Wo paje, ke pa Naîng [na te céiu nang] na te
junihe eânimung den. Ke geé piténedeeng.»

8 Ke lé piniê aujenilé, kehe icehi ana caa te
piwoélé cehi me Iésu.

9 Ke lé homwobé mu pwo juwole, ke e pii
mwoiuhi telé wo Iésu pie: «Geé nemwo pii te
ce béé apulie nina geé alihi, dieli ha ace tan celi
é bo mulie cemwo mu ha amele, woéo pa Nahi
Apulie.»

10 Ke lé piténedehi a pwocihe naa. Kehe icehi
ana lé pitahimwolé pie: «He a bwopiine ace
de, ana e pii pie: “É bo mulie cemwo mu ha
amele”?»

Lé tahimwoeng ko Élia

11 Ke é alecehen, ke lé tahimwo Iésu pie: «Lé
pii wo lépwo *dotéén ko patén pie: “Wo Élia

pana me e mi âbé, ânebuhe [pa *Mesia].” Ke
he wonaa be woté?»
12 Ke e hegi ne telé wo Iésu pie: «Éa kuti, e mi
âbé wo Élia, beme e pine ehi ni naado he ni amu
nen. Ke lé caa tii mwo ne kong ne he ni tii iitihi
pie, e bo mu he ni picani wo pa Nahi Apulie, ke
lé bo téétieng. Wonaa mu ko ace de? 13 É pii
tewé pie: E caa te âbé wo Élia*, ke lé caa te pwo
ten nina nimelé kon ne ni apulie. Be caa te tii ne
he ni tii iitihi.»

E pwo me wâé pa céiu ewa @ na pwo duéé kon Mataio 17.14−21; Luka 9.37−43

14 [Me lé homwobé mu pwo juwole] wo Iésu
me lépwo acémun den na cié jélé, ke lé â too
lépwo béé acémun béélé. Ke lé ali ni apulie na
te junihe hiwon jélé, na lé mu aujenilé. Be lé
picihe me lépwo dotéén ko patén. 15 Ke me lé
ali Iésu ne ni apulie, ke lé te junihe téele. Ke lé
téte nge céiieng, beme lé pwobwocu ten. 16 Ke e
tahimwo lépwo acémun den pie: «Kona ace de
celi geé ko pipii me woélé?»
17 Ke e hegi ne ten wo pa céiu mu ko ni apulie
naa, ke e pii pie: «Pa apipune, é pwo me é pébé
céiiko pa naîng. Be pwo duéé kon, ke e mu pwo
me time e cihe. 18 Pwo ni béé benaamwon na
e mu pééeng, ke e tahieng ole pwo bwohemwo.
Ke mu téte ni tabepwon, ke e mu piwii pecuwo,
ke mu te ju mwoiu a één. Ke é ile lépwo acémun

9:12 9.12 Psaume 22.2−19; Ésaïe 53.3; Malachie 3.23 **9:13** 9.13 Mataio 11.14 * **9:13** 9.13 E caa te âbé wo Élia—Wo Iésu, ke e pii Ioane pa apipuu apulip, be a penem den, ke pwohewii a penem de péroféta Élia. Omehi Luka 1.17.

dem pie, me lé peni ali duéé, kehe icehi ana time uce jan me lé pwo.»

Te tai jan ati ne ko pana e céihi!

19 Ke e pii telé wo Iésu pie: «[É te junihe pipwoééhewé] wogewé ni apulie jenaa! Mwo te time geé uce téele céihi, be wogewé ni apwo mwoiu pun! O é dieli éniile celi é o mwo tee mu pelewé, ke me é mwo tee picani ne kowé? Geé pébé éni pa cuwo ewa naa!»

20 Ke lé pééeng bé. Ke me e ali Iésu na ali duéé, ke e te pwo me éjén ati kuti pali cuwo ewa. Ke e tupwo, ke e ngaulieng nge pwo bwohemwo. Ke téte ni tabepwon.

21 Ke wo Iésu, ke e tahimwo pali caa te pali cuwo ewa pie: «Tabuhi éniile celi wonaa nang?»

Ke e hegi ne ten pie: «Te tabuhi ha a bwo
mwo te wahin nang. 22 Ke a duéé naa, ke pwo
ni benaamwon na e mu tahieng da pwo miû, ke é he tabe, beme e mele. Kehe go pipwoééheme me picani teme, hemepie te jan me go pwo.»

23 Ke e hegi ne ten wo Iésu pie: «É mu ko ade na go pii tong pie: "É hemepie te jan me go pwo"? Te tai jan ati ne ko pana e céihi!»

24 Ke e te toii kuti wo pali pie: «Uhuu! É céihi! Kehe icehi ana go picani tong, be time uce junihe ubwo a céihi tong!»

25 Ke e alihi wo Iésu pie, hiwon ni apulie na lé teko âbé ne kolu. Ke e te epin kuti ko peni ali duéé, ke e pii ten pie: «Wogo pa duéé na go pwo me time e cihe, ke me time e ténekenye, ke é pii

---

9:23 9.23 Mataio 21.21; Maréko 11.23

tem pie: Go wie mu ko paje! Ke me time go bo
uce taamwo kon!»
26 Ke e wiikau na ali duéé, ke e te pwo me éjén
kuti pali cuwo ewa, ke e te wie kuti. Kehe icehi
ana mepwo wo pali cuwo ewa, ke pwohewiin
heme e caa mele. Ke hiwon ni apulie na lé pii
pie e caa mele. 27 Kehe icehi ana e pétaa ole wo
Iésu, ke e pwiieng.
28 É alecehen, ke e mwojuia ngemwo pwomwo
wo Iésu. Ke me lé te pimu cehi me lépwo
acémun den, ke lé tahimwoeng pie: «É ko ade na
time uce jan me geme pwo me e wie ali duéé?»
29 Ke e hegi ne telé pie: «Te é ko a pwopwoiitihi
te Padué cehi na o jan me nye pawie a bwo pwo
duéé naa.»

E patemehi mwo a bwo mele ten
Mataio 17.22—18.9; Luka 9.44−50

30 Lé wie mu ha a duaan naa wo Iésu me lépwo
acémun den, ke lé pitahagéi epin a amu Galilé.
Be time uce nime Iésu me lé temehi ne ni apulie
pie e mu lang. 31 Be e ko pacémunihi ne te lépwo
acémun den pie: «O bo icuéo te ni apulie, woéo
pa Nahi Apulie. Ke lé o imwiéo, ke lé o bo pwo
me é mele; kehe é ha a béciéhe ni tan alecehen,
ke é bo mulie cemwo mu ha amele.»
32 Kehe icehi ana time lé uce temehi ana e pii.
Ke mwotilé me lé tahimwoeng kon.

Woo paceli piubwo nang?

33 Lé tuie nge ha a mwopopwaalé Kapernaüm.
Ke me lé taa ha a mwa, ke e tahimwolé wo Iésu

9:26 9.26 Maréko 1.26 **9:30** 9.30 Ioane 7.1 **9:31** 9.31 Maréko 8.31, 10.32−34 **9:32** 9.32 Luka 9.45

pie: «Kona ace de celi geé ko pipii he li genye ko
âbé?»
34 Kehe icehi ana time lé uce hegi ne ten. Be
he lé ko âbé he pwaaden, ke lé pitahimwolé
pie: «Kona woo paceli piubwo nang ne ha
awiemenye?»
35 Ke e tebwo wo Iésu. Ke e pwo me lé
aujenieng†, ke e pii telé pie: «É hemepie pwo
pace céiu apulie celi nimen me pa bécéiuhen,
ke wâé heme pa bénebwénen, ke me e pwo
me piwahin nang, ke me e penem me de ati ni
apulie!»
36 Ke e pé pa cuwo nahi ewa, ke e neeng ha
awiemelé, ke e mwomwaaueng, ke e pii telé pie:
37 «Wo pana e hegi ne he niing, pace cuwo nahi
ewa pwohewii paje, ke e hegiéo. Ke wo pana e
hegiéo, ke time e uce hegiéo cehi, kehe e hegi
mwo pana e neéo bé.»

Pana time e uce âdekenye

38 Ke e pii wo Ioane te Iésu pie: «Pa apipune,
geme ali pa céiu apulie na e peni ni duéé ne he
niim. Ke geme pii ten pie me e nemwo pwo. Be
time uce pa béénye.»
39 Ke e hegi ne telé pie: «Geé nemwo tanyu-
ueng! Be wo pana e pwo ni *pipwojunuun ne
he niing, ke o pwocoon me e uce pii celi ta ne
kong. 40 Be wo pana time e uce âbédekenye, ke
pa béénye. 41 Ke é pii tewé a juuju pie: Wo paceli

9:35 9.35 Mataio 20.25–27; Maréko 10.43–44; Luka 22.24
† **9:35** 9.35 E pwo me lé aujenieng—Grek: E tode lépwo 12 (apostolo). **9:37** 9.37 Mataio 10.40 **9:40** 9.40 Mataio 12.30; Luka 11.23 **9:41** 9.41 Mataio 10.42

e ne tewé ace mwoûdu ko ju tabe, be wogewé lépwo béé *Kériso, ke wo panaa, ke e bo hegi mwo ace cuhin.»

Geé pipwocile!

42 «Go nemwo pwotahi a céihi‡ te pa apulie na e céihi ne kong pwohewii a cuwo nahi ewa, be o te junihe ubwo a cuhinaado tem. Ke wâé heme cie ace pilehe péi ne ko a henem, ke o tahiko ole he jié!
43 «Mepie watihen a im me go pwo ana ta, ke go tahagéi§. Be wâé heme go taa ha *a ju mulip pele Padué, hemepie te céiu a im. Kehe te junihe pwoééhem heme go te cile lupwo im, ke me tahiko ne ha a miû na te tice paceli jan me e taunuhi! {
44 É ha a duaan naa, ke time lé uce mele ne ni ûnele kolé, ke o tee éle a miû, ke o te tice anebwén kon.}
45 «Ke mepie watihen a am me go pwo ana ta, ke go tahagéi. Be wâé heme go taa ha a ju mulip pele Padué, hemepie te céiu a am. Kehe te junihe pwoééhem heme go cile lupwo am, ke me tahiko ne ha a miû! {
46 É ha a duaan naa, ke time lé uce mele ne ni ûnele kolé, ke o tee éle a miû, ke o te tice anebwén kon.}
47 «Ke mepie watihen a naamiim me go pwo ana ta, ke go tuu tahi taabwon. Be wâé heme go taa ha a *Mwametau te Padué, hemepie te céiu

---

‡ **9:42** 9.42 Pwotahi a céihi—ai Pwo me patieden a céihi—ai Ne me e pwo ana ta. Grek: Pwo me e tupwo. **9:43** 9.43 Mataio 5.30 § **9:43** 9.43 E pwo-ocine wo Iésu, beme e pii pie, wâé heme nye necu ni naado na lé ne me nye pwo ana ta. **9:47** 9.47 Mataio 5.29

a naamiim. Kehe te junihe pwoééhem heme go
tee cile lupwo naamiim, ke me tahiko ne ha a
miû! 48 É ha a duaan naa, ke time lé uce mele
ne ni ûnele kolé, ke o tee éle a miû, ke o te tice
anebwén kon.
49 «Muko pétaapwo ni apulie, ke e bo ne telé
a miû me a jié* [beme pétaabwon ni ta pwo
telé]. 50 A jié, ke a céiu naado na wâé, kehe
mepie e patieden a nemen, ke he genye bo pwo
nemenaado ko ace de? Wâé heme e mu kowé a
jié, ke me geé mulie ne ha a wâé me ni bééwé.»

10

Piaten me a pitahagéi piaten
Mataio 19.1–12; Luka 16.18

1 É mulang, ke e engen mu ha a duaan naa wo
Iésu. Ke e pitahagéi a amu *Judé. Ke e gaale ko a
céiu goo a éémwa Ioridano. [Ke é ati he ni duaan
na e mu â hen] ke lé âbé ne ni apulie, ke lé mu
aujenieng. Ke e pacémunilé ko a pwooti, be ana
caa te cemang ne kon me e pwo.
2 Ke lé âbé céiieng wo lépwo béé *Farasaio. Ke
lé pwo me lé pipwohuô ten, ke lé tahimwoeng
pie: «Kona te pwo mwomwon de pa apulie ne
he ni patén me e cibéé ê mwoden?»

9:48 9.48 Ésaïe 66.24 * **9:49** 9.49 A miû me a jié—Ne ha a pwoiitihi te lépwo Juif, ke lé ne jié pwo ni apwoâpwailo na lé cini ne pwo miû (Lévitique 2.13). Be a miû, ke a ocine ko a bwo pétaabwon ne ni ta pwo tenye te Padué. Ke a jié, ke a ocine ko a bwo pé ne ni penem denye me nye mulie ne ha a mulip na iitihi, me a péém (Mataio 3.11). **9:50** 9.50 Mataio 5.13; Luka 14.34

3 Ke e uce tahimwolé wo Iésu pie: «Kona e pii
pie woté [ne he ni patén den] wo *Moosé?»
4 Ke lé hegi ne ten pie: «Time e uce paciitihi wo
Moosé ko pa apulie me e pamwojuia ê mwoden,
ke wâé heme e pwo ace tii me pitahagéi piaten.»
5 Ke e pii telé wo Iésu pie: «Geé téne, e tii me
dewé a patén naa, be te nihe mwoiu ni puniwé!
6 Kehe icehi ana é ha atabuhi kon, he e tabuhi
a bwohemwo wo Padué, *ke e ne pa aiu me ê
toomwo.* *Genèse 1.27*
7 *É mu ko anaa, ke e patupwo lu nyaa me caa ten
wo pa aiu, beme lu pimu me ê mwoden.* 8 *Ke me
wonaa, ke caa céiu julu.* *Genèse 2.24*

«[É ko anaa, na é pii tewé pie]: Caa time bo
uce alo mwo lupwoce apulie, kehe caa te ju céiu
julu. 9 Ke geé nemwo pineitééhi mwo nina e caa
pineibuhi wo Padué.»
10 Ke [lé engen kojalé] wo Iésu me lépwo
acémun den, ke me lé mwojuia ngemwo
pwomwo, ke lé tahimwoeng mwo ko ali pita-
hagéi piaten. 11 Ke e pii telé pie: «Mepie e cibéé
ê mwoden wo pace apulie, ke me e piaten mwo,
ke pa apibune. 12 Ke hemepie e engen koja pa
aiu hen ê toomwo beme e piaten mwo, ke ê
apibune.»

E adéi ni cuwo nahi ewa wo Iésu
Mataio 19.13−15; Luka 18.15−17

13 Lé âbé céii Iésu wo lépwo apulie, ke lé pébé
céiieng ni cuwo nahi ewa, beme e ti kolé [ke me

10:4 10.4 Deutéronome 24.1−4; Mataio 5.31 **10:6** 10.6 Genèse 1.27, 5.2 **10:7** 10.7−8 Genèse 2.24; Éféso 5.31−33 **10:11** 10.11 Mataio 5.32

adéilé]. Kehe icehi ana lé cihe me ubwo ne kolé wo lépwo acémun den, ke lé pacuwolé.

14 Ke me e alihi anaa wo Iésu, ke time uce wâé ne kon, ke e pii telé pie: «Geé ne ni cuwo nahi ewa me lé âbé céiiéo. Geé nemwo pacuwolé, be a *Mwametau te Padué, ke a de ni apulie na lé
pwohewii ni cuwo nahi ewa.
15 Éa, é pii tewé a juuju pie: Wo pa apulie na time e uce hegi a Mwametau te Padué pwohewii ni cuwo nahi ewa, ke wo panaa, ke o pwocoon ne kon me e taa hen.»

16 Ke e te pé kuti li cuwo nahi ewa, ke e haailé, ke e ne ni in huîilé, ke e adéilé.

Pa apulie na nihe pwo den
Mataio 19.16–30; Luka 18.18–30

17 É he e mwo ko pwo me e engen wo Iésu, ke e téte tehenebé wo pa céiu apulie. Ke e â tidihi jilin he pwahamiin, ke e tahimwoeng pie: «Pa apipune, wogo pa apulie na te junihe wâé go kuti. He ade aceli me é pwo, beme é hegi a *mulie dieli mwo ne pele Padué?»

18 Ke e hegi ne ten wo Iésu pie: «Kona é mu ko ade na go pii kong pie, woéo ke pa apulie na wâé jo? Be te tice pace apulie celi wâé nang, kehe te
icehi Padué.
19 [Ke é ne ko a bwo tahimwohi nen dem] ke go temehi ehi ni patén:

Go nemwo taunuhi apulie;
Go nemwo pibune;
Go nemwo bune;

10:15 10.15 Mataio 18.3 **10:19** 10.19 Exode 20.12–17; Deutéronome 5.16–20

*Go nemwo pii ce pwooti celi ni gele ne ko ce béé apulie**;
Go nemwo pwo ce huô celi ta ne ko ce béén;
Go paciiti lu nyaa me caa tem.» *Exode 20.12–16*

20 Ke e hegi ne ten wo pali apulie pie: «Pa
apipune, é caa te ténedehi kuti ninaa, ha a bwo
mwo wahin jo.»
21 Ke e te ju omeeng wo Iésu, be te junihe
eânimen den, ke e pii ten pie: «Go téne, te ju céiu
cehi a naado na mwo tieden kojako: Go engen,
ke go â icuhi ati ni dem, ke go pé ni cuhin, ke
go ne te nina tice delé. Be me wonaa, ke o pwo
ce dem ne [pele Padué na e jeda] he miiden. Ke
nebwén, ke go âbé céing.»
22 Kehe me e téne anaa wo paje, ke te junihe
piwahin nang, be te junihe pwo den. Ke e engen.

A bwo taa ha a Mwametau

23 Ke wo Iésu, ke e ome lépwo acémun den
na élé aujenieng, ke e pii telé pie: «Geé téne,
wo lépwona te junihe pwo delé, ke te junihe
pwocoon ne kolé me lé taa ha a Mwametau te
Padué!»
24 Ke lé te junihe téele ko a pwocihe naa, kehe
icehi ana e bwo pii telé mwo pie: «Lépwo bééng,
uhuu! Te junihe pwocoon ne ko pace apulie
me e taa ha a Mwametau te Padué. 25 Kona a
chameau†, ke o te jan ne kon me e taa ha a pwon

* **10:19** 10.19 Go nemwo pii ce pwooti celi ni gele—A bwopiinen pie, go nemwo wonaa ne ha a mwotautinaado. † **10:25** 10.25 Chameau—Wota he melé. Éni, ke a bwopiinen pie, a wota na nihe ubwo.

ko a diti? Ûhu, pwocoon, kehe é pii tewé pie: Wo
pa apulie na pwo den, ke mwo te junihe pwocoon
ne kon me e taa ha a Mwametau te Padué.»
26 Ke lé te junihe téele kuti wo lépwo acémun
den, ke lé te pipii telé mwo pie: «Ke kona woo
paceli jan me e piceluimieng?»
27 Ke e omelé wo Iésu, ke e pii telé pie: «Ana
time uce jan ne ko pa apulie me e pwo, ke jan
ne ko Padué. Be ati ni naado, ke te tai jan ne ko
Padué.»
28 Ke e hegi ne ten wo Pétéru pie: «Wogeme,
ke geme caa patupwo ati ni naado, beme geme
âcéim!»
29 Ke e pii telé wo Iésu pie: «É pii tewé a
juuju pie: Wo paceli e patupwo a pomwa ten,
me ni âjiénen, me ni toomwo pwaadeniin, me lu
nyaa me caa ten, me ni naîn, me apwoamu ten,
watihen woéo me a Pwooti Wâé, 30 ke o tabuhi
jenaa, ke e bo hegi ce naado celi piwéden, celi
te junihe ubwo ke hiwon. Ke o pwo ne ten ce
pwomwo, me ce âjiénen, me ce ewa pwaadeniin,
me ce nyaa me caa ten, me ce naîn, me ce
apwoamu ten. Kehe e o bo hegi mwo ni picani
me ni téé, [wonaa mu ko ana pa apulie tong].
Kehe é alecehen, ke o pwo den ko a mulie dieli
mwo ne pele Padué. 31 Te junihe hiwon nina lé
ânebun jenaa, na lé o bo alece. Ke hiwon nina lé
alece jenaa, na lé o bo uce ânebun.»

E pii a béociéhe a bwo mele ten
Mataio 20.17−19; Luka 18.31−34

10:31 10.31 Mataio 20.16; Luka 13.30

32 É he lé ko taa *Iérusaléma, ke e ânebun
wo Iésu, ke lé alecehen wo lépwo 12 acémun
den, me ni béé apulie. Ke â pinekepé ne telé,
ke mwotilé.
Ke e pé itéhi lépwo acémun den wo Iésu, ke
e patemehi telé ni naado na e bo tuie ne kon:
33 «Geé téne, genye o caa taa Iérusaléma. Ke
é nelang he na o neéo, woéo pa Nahi Apulie,
te lépwo caa te lépwo *apwoâpwailo, me lépwo
*dotéén ko patén. Ke lé bo tautiéo die ko ace
bwo taunuéo, ke lé o neéo te nina te tice céihi
telé. 34 Ke lé o pihooniéo wo lépwonaa, ke lé
o cumi ne kong, ke lé o ahiéo ko a bwaliiwota,
ke lé o pwo me é mele. Kehe icehi ana é ha a
béciéhe ni tan alecehen, ke é o mulie cemwo mu
ha amele.»

Genye pwo me piwahin genye
Mataio 20.20−28

35 É alecehen, ke lu âbé céii Iésu wo Cang me
Ioane, lupwo naî Zébédé, ke lu pii ten pie: «Pa
apipune, pwo a céiu naado na me gemu ilehi
kojako, be nimemu me go ne temu.»
36 Ke e pii telu pie: «De aceli nimeu kon?»
37 Ke lu hegi ne ten pie: «É hemepie go bo
mu ha a Mwametau tem me *a wâé tem, ke
go patupwo ne temu, beme mu tebwo he ni
piduaam: wo pa céiu ne pwo juim, ke wo pa céiu
ne pwo eaamum.»
38 Ke e hegi ne telu pie: «Time geu uce temehi
ana geu ko ilehi! Kona geu o te ûdu a tabe ko

10:32 10.32−34 Maréko 8.31, 9.31 **10:38** 10.38 Maréko 14.36; Luka 12.50

picani na é o ûdu? Kona te jan me geu mulie he
ni picani pwohewiiéo‡?»
39 Ke lu hegi ne ten pie: «Éa, o te jan ne komu!»
Ke e pii telu pie: «Éa kuti, geu o ûdu a tabe na é
o ûdu, ke geu bo mulie he ni picani pwohewiiéo.
40 Kehe time uce woéo na é pihuô pie, woo
paceli e o tebwo pwo a ing ne pwo jui, ke é
pwo eaamung. Be te wo Padué na e caa te
piwâamihi ni atebwo naa, me de ni béén na e
caa te pipégalilé.»
41 Me lé téne a pwocihe naa wo lépwo 10
acémun béélu, ke lé okéé ne ko Ioane me Cang.
42 Ke e todelé bé wo Iésu, ke e pii telé pie:
«Geé temehi pie, é ne pele ni béén na time uce
ni apulie te Padué§, ke lé caaite ni apulie wo
lépwo daame me lépwo apihuô. Ke lé pwo me
piubwo jélé. 43 Kehe wogewé, ke geé nemwo
pwohewiilé! Be wo pana nimen me piubwo nang
ne hadeniiwé, ke wâé heme e pipwoeabwé tewé.
44 Ke wo pana nimen me e ânebun, ke o wâé
heme pa céiu *apenem tice ja kon te ni apulie
ati. 45 Be woéo, pa Nahi Apulie, ke time é uce
âbé beme lé pipwoeabwé tong. Kehe é âbé beme
é pipwoeabwé te ni apulie, ke me é patupwo a
mulihung, beme cuhi a bwo *celuimi ni apulie
na hiwon jélé.»

‡ **10:38** 10.38 Dernière phrase—Grek: Jan me puukeu pwohewiiéo? A ocine ko a bwo picani me a bwo mele te Iésu. Piwien ne ha a niide a tii 39. **10:39** 10.39 Apostolo 12.2; Pii Beetihi 1.9 **10:42** 10.42 Luka 22.25−26 § **10:42** 10.42 É ne pele ni béén… Grek: Ne pwo a bwohemwo ce. **10:43** 10.43 Mataio 23.11; Maréko 9.35

E pwo me e niê pa bwi
Mataio 20.29−34; Luka 18.35−43

46 Lé tuie nge ha a mwopopwaalé Iériko wo
Iésu me lépwo acémun den. Ke me lé wie mu ha
a mwopopwaalé, ke te nihe hiwon ni apulie na
lé âcéilé.
Ke pwo pa bwi na e tebwo ko a jije pwaaden,
na a niin pie Bartimé, pa naî Timé. Wo panaa, ke
pa a-ile, be pana te tice den. 47 Ke é heme e téne
pie e tuie wo Iésu, pa apulie Nazaret, ke e toii da
pie: «Iésu, pa *Naî Davita, go pipwoééhung!»
48 Hiwon ni apulie na lé pihaaeng, beme e
nemwo cihe.
Kehe icehi ana e bwo te junihe cihe da ko
miiden kuti, ke e pii pie: «Pa Naî Davita, go
pipwoééhung, ke go picani tong!»
49 Ke e â cuwo wo Iésu, ke e pii telé pie: «Geé
todeeng.»
Ke lé todeeng, ke lé pii ten pie: «Go mwoiu! Ke
go cuwoda, be e todeko!»
50 Ke e te pwome tahi taabwon kuti a palito ten,
ke e cuwoda, ke e âde Iésu.
51 Ke e tahimwoeng wo Iésu pie: «Ade aceli
nimem me é pwo me dem?»
Ke e hegi ne ten pie: «Pa apipune, me é niê
mwo!»
52 Ke e pii ten wo Iésu pie: «Go engen, be caa
wâé go mwo mu ko a céihi tem.»
Ke e te niê kuti pwohewiin ânebun. Ke e âcéi
Iésu nge he pwaaden.

10:52 10.52 Maréko 5.34

11

E taa Iérusaléma wo Iésu

Mataio 21.1–19; Luka 19.28–48; Ioane 12.12–19

1 Lé âmwonuhi *Iérusaléma wo Iésu me lépwo
acémun den. Ke lé tuie nge mwonuhi lupwo
mwopopwaalé Bétani me Betfagé die pwo a
juwole ko ni Olivier.

Ke e mi ne ngen lupwo alo acémun den
wo Iésu, 2 ke e pii telu pie: «Geu â ha a
mwopopwaalé na e ânebuhenye. Ke geu bo tooli
nelang a nahi buriko na lé taaeng, na mwo te tice
apulie celi lé mu tebwo huîin. Ke geu tuwoeng,
ke geu péééng bé. 3 Ke mepie lé tahimwokeu pie:
“É mu ko ade na geu tuwoeng?”, ke geu hegi ne
telé pie: “Nime Padaame kon. Ke e o te neeng
bé.”»

4 Ke lu ân, ke lu tooli ali nahi buriko ne ko jije
pwaaden, na lé taaeng mwonuhi a pomwa ko a
céiu mwa. Ke lu tuwoeng.

5 Ke wo lépwona lé mu lang, ke lé tahimwolu
pie: «He ade ana geu ko pwo? É mu ko ade na
geu ko tuwo a nahi buriko naa?»

6 Ke lu hegi ne telé ko ali e pii telu wo Iésu, ke
lé te nelu. 7 Ke lu pébé céii Iésu ali buriko. Ke lé
ne ni epwén huîin wo lépwo acémun den, ke e
bwo taa tebwo huîin wo Iésu.

Lé pipaunueng ne ni apulie

8 Hiwon ni apulie na lé talihi ni mwaanu telé
nge pwo a pwaaden ânebuhe Iésu [beme lé
pipaunueng]. Ke wo lépwo béén, ke lé ne ni dihe

acuwo na mwo wamin na lé tahagéi nge he ni apwoamu.
9 Ke lépwona lé ânebuhe Iésu, me lépwona lé
alecehen, ke lé tai toii da pie:
«*Osana!* Pipwoun de Padué!
**Adéi pa apulie*
na e âbé ne he nii Padaame!

Psaume 118.26

10 Wâé hemepie adéihi
a mwametau na e mwo ju tuie,
a mwametau te *Davita,
pa watihenye!
Osana! me adéihi!
Paunu Padué na e daaité!»

11 Ke e tuie nge Iérusaléma wo Iésu, ke e taa ha
a *mwaiitihi, ke e alihi [nina lé ko pwo nelang
wo lépwona lé teko mu lang]. Ke nebwén, ke lé
â Bétani me lépwo 12 acémun den, be caa bwén.

A éé majing na te tice acehin

12 É ha acaama hen, he lé wie mu Bétani, ke
mene Iésu. 13 Ke e alihi mu ité a *majing, na
te junihe bupwi. Ke e piâmwonuhi beme e alihi
pie, te pwo ce acehin. Kehe me e piân, ke e te ju
tooli cehi ni madihin, be time uce a benaamwon
ko ni ace majing. 14 Ke e pii ten pie: «É jenaa, ke
te tice paceli e bo wii mwo ce acehiko!»
Ke lé téneeng wo lépwo acémun den.

E peni lépwo api-icu mu ha a mwaiitihi

15 Lé tehene nge Iérusaléma. Ke e taa ha a
mwaiitihi wo Iésu, ke e peni wie lépwona lé

11:9 11.9 Psaume 118.25–26 **11:13** 11.13 Luka 13.6

pwojenep* nelang. Ke e pwii taabwon ni taap te lépwo ataatééhi mwani, ke ni atebwo te lépwo a-icuhi meni.
16 Ke e pii telé pie: «Geé nemwo pé da haulihi
ce naado ne ha a mwaiitihi! 17 Be e pii wo Padué
ne he ni tii iitihi pie: *A mwa tong, ke bo toii kon pie a mwo ko pwoiitihi me de ati ni amu.* *Ésaïe 56.7*
Kehe wogewé, ke geé ko pwo me ataduwo te lépwo abune!» *Jérémie 7.11*
18 Wo lépwo caa te lépwo *apwoâpwailo me lépwo *dotéén ko patén, ke lé téne a jepule ko ana e pwo wo Iésu. Ke lé hane ace bwopwonen beme lé taunueng, be mwotilé kon. Be caa junihe hiwon ni apulie na lé [â céiieng be lé] picedihi nina e pii.
19 Ke é he babwén, ke lé wie mu ha ali pwomwo ubwo wo Iésu me lépwo acémun den.

Geé céihi ne ko Padué
Mataio 21.21−22

20 É ha acaama hen, ke lé â he pwaaden wo Iésu me lépwo acémun den, ke lé alihi ali éé majing li e piapwohi, he caa meiu ati, die ko ni waan.
21 Ke wo Pétéru, ke e niimihi ali e pii wo Iésu.
Ke e pii ten pie: «Pa apipune, go alihi! E caa meiu ali acuwo li go piapwohi haabwén.»
22 Ke e pii wo Iésu telé pie: «Wâé heme geé
céihi ne ko Padué! 23 Be é pii tewé a juuju pie: O
te jan me geé pii te a juwole ce pie: “Go pwiiko,

---

* **11:15** 11.15 Pwojenep—Omehi *note* ko Mataio 21.12. **11:17** 11.17 Ésaïe 56.7; Jérémie 7.11 **11:18** 11.18 Maréko 14.1 **11:23** 11.23 Mataio 17.20

ke go engen mulang, ke go téele ole he jié!”, ke e
o pwo wo Padué! Kehe icehi ana wâé heme geé
céihi pie, o tuie ana geé pii. Geé nemwo pwo me
pinekepé ni pwonimewé! 24 Anaa kuti a watihen
me é pii tewé pie: Heme geé pwoiitihi me ilehi
ace céiu naado, ke wâé heme geé céihi pie geé
caa hegi. Ke me wonaa, ke e o ne tewé wo Padué.
25 «Ke mepie geé cuwoda me geé pwoiitihi, ke
wâé heme geé pineu mwo lépwona lé pwo tewé
nina ta. Be me wonaa, ke wo Caa tewé na e jeda
he *miiden, ke e o pineukewé mwo ko ni ta pwo
tewé. { 26 Kehe mepie time geé uce pineu lépwo
béén, ke wo pa Caa tewé na e jeda he miiden, ke
time e o uce pineukewé ko ni ta pwo tewé.}»

Woo na e ne te Iésu a pihuô?
Mataio 21.23–27; Luka 20.1–8

27 Lé taamwo Iérusaléma wo Iésu me lépwo acémun den.

Ke me e ko engen ha ali mwaiitihi wo Iésu, ke lé âbé mwonueng ne ni béé caa te lépwo apwoâpwailo, me lépwo dotéén ko patén me lépwo apihuô.

28 Ke lé tahimwoeng pie: «De ne ace pihuô me go pwo nina go ko pwo? Woo na e pahedeko?»

29 Ke e hegi ne telé pie: «Woéo mwo, ke é o
mwo tahimwokewé ko a céiu naado. Ke mepie
geé hegi ne tong, ke é bo pii tewé pana e ne tong a
pihuô me é pwo ni naado naa. 30 Kona wo Ioane,
ke e *pipuu apulie mu ko a pihuô te Padué, ai é
mu ko a pihuô te ni apulie? Geé hegi ne tong!»

11:24 11.24 Mataio 7.7 **11:25** 11.25 Mataio 6.14–15

31 Ke lé te junihe picihe kon, ke lé pipii telé pie:
«Mepie genye hegi ne ten pie: “É mu ko Padué”,
ke e o pii tenye pie: “Ke é mu ko ade na time
geé uce céihi ne ko nina e pii tewé wo Ioane?”
32 Ke mepie genye hegi ne ten pie: “É mu ko ni
apulie”, ke [ade aceli e o tuie ne konye]?»
Be mwotilé ko ni apulie na lé caa ju céihi ati
pie, wo Ioane, ke pa péroféta [te Padué]. 33 Ke é
mu ko anaa, ke lé hegi ne te Iésu pie: «Meniing,
time geme uce temehi.»

Ke e pii telé pie: «Ke woéo mwo, ke time é o uce pii tewé pie, he wooélé na e ne tong a pihuô me é pwo nina é ko pwo.»

12

Lépwo awéihi na a ni tabe megele
Mataio 21.33–46; Luka 20.9–18

1 E pacihe ni apulie wo Iésu, ke e piuti telé ni
ocine:

«E bwo mu wo pa eapwihi a ni tabe megele. Ke e bwo cemi apwoamu ten, ke e bwo pwo a aba, beme a babé kon. Ke e ini a pwon, beme acaai ace tabe megele, ke me e bo céi ne hen a tabe hen. Ke e bahi a mwa na te junihe bwali da ko miiden, beme a mwowéa ko ali ni éé tabe megele. Ke nebwén, ke [e niimihi pie me] e mwo â pitabée ha ace céiu amu, ke e pwocuhi ni béé apulie, beme lé wéihi ali ni tabe megele ten, ke e engen.

2 «[Pwo ni wole alecehen] ke tuie nge ha a
benaamwon ko tabwo ace tabe megele. Ke e ne

12:1 12.1 Ésaïe 5.1–2

ngen pa céiu apenem den, beme lé ne ten ace
den mu ko ali ni éé tabe megele ten. 3 Kehe icehi
ana lé pitatieng, ke lé neeng ngemwo, he te tice
celi lé ne ten. 4 Ke é mulang, ke e ne ngemwo
pa céiu apenem den. Ke lé piahieng ko péi, ke lé
tanahi a punin, ke lé piciheta ne kon.
5 «Ke nebwén, ke e ne ngemwo pa béciéhe
ni apenem den, kehe icehi ana lé taunueng. Ke
hiwon ni béé apenem den na e nelé ngemwo, ke
lé piahi ni béén, ke lé taunu ni béén.
6 «Ke nebwén, ke caa te tice apulie celi me e
nelé ngen, ju nehi céiu pa ju naîn, na te nihe
eânimen den. Ke e neeng nge céii lépwo awéa
ko ali ni éé tabe megele. Be e piniimihi pie, lé o
paciitieng, be te pa naîn.
7 «Kehe icehi ana lé pipii telé pie: “Geé téne,
te weengaa kuti pana e bo eapwihi ali ni tabe
megele ha ace céiu tan. Wâé heme nye ju
taunueng, beme bo a denye ali ni tabe megele!”
8 «Ke lé imwieng, ke lé taunueng, ke lé pé a
één, ke lé tahi ne ité koja ali apwoamu.»
9 Ke wo Iésu, ke e tahimwo lépwona lé ko
tabemieng pie: «Ke e bo pwo de wo pali eapwihi
ali ni tabe megele? E bo âbé, ke e bo taunu li
apulie na ta jélé. Ke e bo uce ne te ce béén ali
ni tabe megele, beme lé bo uce wéa kon. 10 Kona
time geé uce pine ana tii ne he ni tii iitihi?
Ali péi li lé tahi taabwon
wo lépwo abahi mwa,
ke te anaa kuti a ju paamwa.
11 *Be te ni âpihuô te Padaame.*

12:8 12.8 Ébéru 13.12 **12:10** 12.10 Psaume 118.22–23

Ke nye téetihi a wâé ten,
na nye caa ko alihi!»

Psaume 118.22–23

12 Ke he lé téne anaa wo lépwo apihuô te lépwo
*Juif, ke lé hane me lé imwi Iésu. Be lé te temehi
pie, e ko pwo-ocine ne kolé. Kehe icehi ana
mwotilé, be hiwon ni apulie [na wâé telé nang].
Ke lé neeng, ke lé engen.

A cuhi puni apulie[*] te lépwo Roma
Mataio 22.15–22; Luka 20.19–26

13 Wo lépwo caa te pwoiitihi, ke nimelé me
lé pipwohuô te Iésu, ke lé ne nge céiieng ni
*Farasaio, ke ni apulie mu pele *Érode [beme lé
tahimwoeng ko ce naado]. Be lé hane pwaaden
beme lé pipé ne kon, mu ko ace bwo hegi nen
den.
14 Ke lé â pii ten pie: «Pa apipune, geme temehi
pie go pii a juuju. Ke time uce mwotiko ko ni
apulie, ke time go uce pipwoinen ne kolé, kehe
go te patemehi ati ni naado na nime Padué me
genye pwo. Ke anaa kuti ana nimeme me geme
tahimwoko pie: He te wâé[†] heme nye pwocuhi
puni apulie te pa daame he lépwo Roma? Ai time
uce wâé?»
15 Ke e te temehi wo Iésu pie lépwo apulie naa,
ke lépwo agele, ke e pii telé pie: «É ko ade na geé
pihaamiéo? Geé cuwoteeke habwii tong ace céiu
mwani péi.»

---

[*] **12:12** 12.13 sous-titre: A cuhi puni apulie—Impôt. **12:13** 12.13 Maréko 3.6 [†] **12:14** 12.14 He te wâé—ai Pwo mwomwon denye. Wieli lé pii ni patén ko a pwoiitihi te lépwo Juif.

16 Ke lé ne ten a mwani péi. Ke e pii telé pie:
«A démee, ke a nii-î ana e pwo a mwani ce?»
Ke lé hegi ne ten pie: «A de pa daame he lépwo Roma.»
17 Ke e pii telé wo Iésu pie: «Ke caa wâé, ke
geé ne te pa daame nina te ni den, ke geé ne te
Padué nina te ni de Padué.»
Ke lé nihe téetihi a bwo hegi nen den.

A bwo mulie cemwo te ni amele
Mataio 22.23−33; Luka 20.27−38

18 Lé âmwobé céii Iésu wo lépwo béé *Sa-
ducéen. [Woélé, ke te a céiu dihe pwoiitihi te
lépwo Juif] na time lé uce céihi pie, lé o mulie
cemwo wo lépwo amele. Lé âbé too Iésu [ke lé
pwo me lé habwii pie lé juuju] ke lé tahimwoeng
pie: 19 «Pa apipune, e caa tii me denye wo
*Moosé ne he ni patén pie: *Hemepie e mele wo pace céiu apulie celi te tice naîn, ke wâé heme e pé ê depwele‡ten wo pa ciéén me lu piaten. Deutéronome 25.5*
Be me wonaa, ke me bo pwo ce piebehi pa amele.»
20 «[Ke te wâé. Kehe go cuwoteeke niimihi
ani]: Pwo lépwo pwénaâjién na 7 jélé, ke e
piaten wo pa cuwolé, kehe icehi ana e mele he
mwo te tice naîn. 21 Ke wo pa béalohen, ke lu
piaten me êgi depwele, kehe icehi ana e te mele
mwo wo paje, he te tice naîlu. Ke te piwien ne ko
pa béciéhen. 22 Ke te wonaa mwo ne ko lépwoli
7 jélé. Be lé te tai mele, ke he te tice naîlé. Ke é

12:17 12.17 Roma 13.7 **12:18** 12.18 Apostolo 23.8 **12:19** 12.19 Deutéronome 25.5 ‡ **12:19** 12.19 Depwele—Veuve.

alecehelé ati, ke e bwobe mele wo êgi toomwo.
23 Ke [go ko pii pie] lé bo mulie cemwo ne ni
amele ha ace céiu tan. Ke hemepie wonaa, ke
o bo wooélé mu hadeniilé celi bo pa aiu he ê
toomwo naa, ha a benaamwon naa? Be caa te
tai lépwo aiu hen ati! [Ke go cuwoteeke hegi!]»
24 E hegi ne telé wo Iésu pie: «Geé pipweéo,
be time geé uce temehi ni tii iitihi, me a junuu
Padué. 25 Be mepie lé mulie cemwo ne ni amele,
ke time lé o bo uce piaten mwo, kehe lé mulie
pwohewii ni *âcélo ne pele Padué.
26 «[Geé ko tahimwoéo] ko a bwo mulie cemwo
mu ha amele. He time geé uce pine ne he ni tii te
Moosé a jepule ko ali nahi acuwo li e éle kon ali
miû? Be é nelang he na e pii ten wo Padué pie:
*Woéo Padué he *Abérama, ke Padué he Isaaka, ke
Padué he Iakobo.* Exode 3.6
27 [A bwopiinen pie, lé teko tai mulie pele Padué!]
Be time uce Padué he ni amele, kehe Padué he
nina lé mulie! Geé te nihe pipweéo!»

A patén na piwéden
Mataio 22.34–40; Luka 10.25–28

28 É he lé mwo ko picihe, ke e tabemilé wo
pa céiu *dotéén ko patén, ke e alihi pie, e te ju
hegi ehi ne te lépwo Saducéen wo Iésu. Ke e
âbé mwonueng, ke e tahimwoeng pie: «Kona ade
patén celi e piwéden na ati he ni patén?»
29 Ke e hegi ne ten wo Iésu pie: «Weengi:
*Geé téne wogewé lépwo *Isaraéla! Wo Padaame*
Padué, ke te weengaa kuti pa ju Daame henye, na

12:26 12.26 Exode 3.2,6 **12:28** 12.28 Luka 10.25–28 **12:29** 12.29 Deutéronome 6.4–5

te céiu nang! 30 *Ke go pwo me eânimem den ati ne ha a ju pwonimem, me a mulihem, me a bwo niimihinaado tem, me a niihem.* *Deutéronome 6.4–5*
31 «Ke weengi a béalohe ni patén: *Go pwo me eânimem de ni béén§, pwohewii a bwo pieânimem dem.* *Lévitique 19.18*
Be te tice ace céiu patén, celi piwéden koja lupwo patén naa.»

32 Ke e pii ten wo pa dotéén ko patén pie: «Éa kuti! Te junihe a juuju, go pa apipune, ana go ko pii! Be wo Padaame, ke te weeng kuti pa ju Dué henye! Ke te tice mwo pace céiu! 33 Ke
wâé heme eânimenye ten mwo ati ne he ni ju pwonimenye, me ni pitemang, me ni niihenye. Ke wâé mwo, heme eânimenye mwo te ni béén pwohewii a bwo pieânimenye tenye. Te junihe a junaado ana koja ni *âpwailo te Padué, me ni béé âpipati.»
34 Ke e alihi wo Iésu pie e hegi ha a pitemang den, ke e pii ten pie: «Time uce wogo ité koja a *Mwametau te Padué.»

Ke caa mwoti ni apulie me lé tahimwo Iésu ko ce béé naado.

Nihe pwonaado ne ko pa Mesia
Mataio 22.41–46; Luka 20.41–44

35 É he e ko pacémunilé ne ha a *mwaiitihi wo Iésu, ke e pii te nina lé ko tabemieng pie: «Lé pii wo lépwo dotéén ko patén pie, wo pa *Mesia, ke

---

12:31 12.31 Lévitique 19.18 § **12:31** 12.31 Ni béén—Grek: Pana e mu mwonuko, ai Pa ju béém. **12:32** 12.32–33 Deutéronome 4.35; Deutéronome 6.4–5; Lévitique 19.18; 1 Samuel 15.22; Osé 6.6

pa piebehi *Davita. [Te a juuju anaa, kehe icehi
ana te junihe ubwo nang koja Davita.] 36 Be te
wo Davita [na e pii anaa] he caa ju tilieng na a
*Jenen Iitihi, be e pii pie:

Pwooti te Padaame Padué,
na e pacihe pa daame hung:
"Go âbé tebwo éni pwo a juing.
[É ne tem a pihuô,
ke o pipaunuko dieli mwo.]
É pwo me go caaite
nina lé pipwopa ne kom."

Psaume 110.1

37 «Ke me e ko pii wo Davita pie: *Padaame hung*,
ke a bwopiinen pie, wo pa Mesia. Ke me wonaa,
ke ade ace watihen me geé niimihi pie, wo pa
Mesia, ke time uce pace apulie celi piubwo nang
koja Davita*?»

Geé nemwo pipwohewii lépwo dotéén ko patén
Mataio 23.1–12; Luka 20.45—21.4

Lé tabemi Iésu ni apulie na hiwon jélé, ke lé
te junihe pipwodéén. 38 Ke e pacémunilé mwo
pie: «Geé pipwocile! Geé nemwo pipwohewii
lépwo dotéén ko patén! Be te junihe wâé telé
me lé engen he ni epwén na bwali†. Ke wâé
telé heme nye tee pwobwocu telé, me pipaunulé
ne he pwahamii ni apulie ati. 39 Lé te hane ni
atebwo ânebun, ne he ni *mwotapitihi, ke é ne

12:36 12.36 Psaume 110.1 * **12:37** 12.37 Grek: Te wo Davita kuti na e pii kon pie 'Pa daame'; ke é ko ade me pa naîn? † **12:38** 12.38 Epwén na bwali—Ne pele lépwo Juif ânebun, ke a ine lépwo apitemang me lépwo apipaciitilé.

mwo he ni apiwiinaado na ubwo. 40 Ke lé te nihe
pwo ni jame pwoiitihi, beme nye o niimihi pie
ni apulie na wâé jélé. Kehe icehi ana me lé ko
wonaa, ke lé pé ati koja ni depwele ni delé! Ke te
é mu ko anaa kuti, na o bo ne telé a cuhinaado
na te junihe ubwo koja ni cuhinaado te ni béén.»

Ê depwele na te tice den

41 [É mulang, ke e taa ha a mwaiitihi wo Iésu.]
Ke e tebwo he bebenihe a duaan na lé mu ne
mwani hen me de a mwaiitihi. Ke e ali nina lé
ko ne. Ke te pwo ni béén na te nihe pwo delé, ke
lé ne ni mwani na te nihe hiwon. 42 Ke e tuiebé ê
depwele na te tice den, ke e ne lupwo cuwo nahi
mwani péi.
43 Ke e tode lépwo acémun den wo Iésu, ke e
pii telé pie: «É pii tewé a juuju pie: Ê depwele
ce tice naamuun, ke e ne nina te junihe piwéden
koja ni béén. 44 Be lé ne ni mwani na pikaoole
mu ko ni cuhilé. Ke hemepwo weeng, ke te tice
den. Kehe icehi ana e te ne ati ni mwani na jan
me e mulie kon.»

13

O bo tanahi a mwaiitihi
Mataio 24.1–2; Luka 21.5–6

1 É alecehen, ke e wie mu ha a *mwaiitihi wo
Iésu. Ke e âbé céiieng wo pa céiu béé lépwo
acémun den, ke e pii ten pie: «Pa apipune, te
junihe wâé a mwa ce, ke ni péi ko a aba kon!»
2 Ke e pii ten wo Iésu pie: «Go te alihi ni pilehe
mwa ce, be o time e bo uce mu éni mwo ace céiu

12:43 12.43 2 Korénit 8.12 **13:2** 13.2 Luka 19.44

péi pwo ace céiu mwo. Be ati ke o bo tai tanahi
taabwon.»

Ana e o tuie
Mataio 24.3−44; Luka 21.7−33

3 [É alecehen] ke e tebwo pwo a juwole ko ni
Olivier wo Iésu [ne he bebenihe a mwaiitihi]. Ke
lé âbé mwonueng wo Pétéru me Cang, me Ioane,
ke wo André. Ke te piwoélé cehi me weeng, ke
lé tahimwoeng pie: 4 «He éniile celi e o bo tuie
ana go ko pii? Ke o ade ace inenaado kon, me
geme o temehi pie, caa é mwonu, ke o bo tuie ni
naado naa?»
5 Ke e pii telé pie: «Geé pipwocile, beme geé
nemwo pipweéo! 6 Be o hiwon nina lé o âbé
heme lé pé a niing. Ke lé o bo pii tewé pie: “Woéo
pa *Mesia!” Ke lé o pipwohuô te ce apulie celi
hiwon jélé. 7 Ke me geé téne heme lé cihe ko ce
pa celi e mwonu, ai e ité, ke geé nemwo pwo me
mwotikewé! Be e o mi tuie ninaa, kehe icehi ana
time uce téele a pwonehi a bwohemwo.
8 «Be a céiu amu, ke e bo pipwopa me a céiu
amu. Ke a céiu mwametau, ke e bo pipwopa
me a céiu mwametau. Ke o bo pwo ni penem
bwohemwo ne he ni pétaapwo piduaan, ke ni
menele na ubwo. É ne he ni bwomunen naa,
ke o pwohewii ni bécéiuhe picani ko a piâbeele
ewa.»

O pwotahi ne ko ni acéihi

9 «Kehe wogewé, ke geé pipwocilekewé, be
lé bo péékewé nge he ni mwopitautinaado. Ke
lé bo ahikewé ne he ni *mwotapitihi. Ke lé

13:8 13.8 Ésaïe 19.2 **13:9** 13.9 Mataio 10.17−20

bo teuukewé nge he pwahamii ni gupéno me
ni daame, beme lé tautikewé, wonaa mu kong.
Wonaa beme ne tewé, beme geé cihe telé kong.
10 Be wâé heme mwo mi patemehi a Pwooti Wâé
ati nge he ni amu.

11 «É heme lé bo péékewé ngen me tautikewé,
ke geé nemwo pwo me gia gewé, ke geé nemwo
mi pihane celi me geé bo pii. Be geé te ju pii cehi
celi o bo ne tewé ha a inetéale naa. Be time uce
wogewé celi geé o cihe, kehe a *Jenen Iitihi na e
bo cihe.
12 «[É ha a benaamwon naa] ke wo pa céiu
apulie, ke e o bo ne pa âjiénen beme taunueng.
Ke e o wonaa mwo wo pa caa te ewa ne ko pa
naîn. Ke ni ewa, ke lé bo cuwode ni nyaa me caa
telé, beme lé taunulé.
13 «Lé o téétikewé ne ni apulie ati, wonaa mu
ko a niing. Kehe wo pana e cumang die ha
anebwén [ko a mulihen] ke e bo celuimieng wo
Padué.»

Lé o te junihe picani ne ni apulie

14 «Ke geé o bo alihi a naado na ta, na e bo
tuiebé ne ha a duaan na time uce ace amu nen:
ali naado li e pwotahi ati ni naado, na te nihe
mwakile nang, ke muhi tenye kon.»

Wo paceli e pine anaa, ke wâé heme e temehi
[beme e bo cihe kon]!

«Ke é ha a benaamwon naa, ke wâé heme lé
cela da pwo ni juwole ne nina lé mu *Judé! 15 Ke
wo pana e âoté pwomwo, ke e nemwo taamwo

13:11 13.11 Luka 12.11–12 **13:12** 13.12 Mataio 10.21 **13:13** 13.13 Mataio 10.22; Ioane 15.21 **13:14** 13.14 Daniel 9.27, 11.31, 12.11 **13:15** 13.15 Luka 17.31

hane ce naado mu ha a mwa ten. 16 Ke wo pana e
mu ha apwoamu, ke e nemwo mwojuia ngemwo
pelen, me e pé ce epwénen. 17 Au, mwolihi! Be é
he ni tan naa, ke o pwoééhe ni toomwo na pigiaa
jélé, me nina lé mwo paditihi ewa.

18 «Ke geé pwoiitihi te Padué pie, me time e
uce tuie ne kowé ni naado naa ha a benaamwon
na ta-amu hen! 19 Be é ha a benaamwon naa,
ke lé o mu he ni picani ne ni apulie. Be mwo te
tice pace apulie celi e caa mu he ce picani celi
wonaa, tabuhi ha a tan na e tabuhi ati ni naado
wo Padué, dieli jenaa. Ke o te tice mwo pace céiu
apulie celi e o bo mu he ce picani celi wonaa.

20 «É hemepie time e uce niimihi wo Padué pie,
me e pineole a jéhi ni tan naa, ke wieli me o te
tice pace céiu apulie, celi e o celuimi a mulihen!
Kehe icehi ana e te niimihi pie me e pineole,
wonaa mu ko nina e caa pipégalilé.»

Lépwo 'mesia' na ni agele

21 «Ke mepie e pii tewé wo pace céiu apulie pie:
"Geé alihi! E éni wo pa Mesia!" ai "E ha a duaan
ce!", ke geé nemwo céihi ne kon. 22 Be lé o bo
tehenebé ce 'mesia' me ce 'péroféta' celi ni agele.
Ke lé o pwo ce *pipwojunuun celi lé o téetihi ne
ni apulie, beme a bwopwonen me lé pipwohuô
telé. Ke lé o te hane mwo me lé pipwohuô te
nina e caa pipégalilé wo Padué. 23 Ke me wonaa,
ke wogewé, ke geé o pipwocile! Be é caa mi
patemehi tewé ni naado na o bo tuie!»

13:17 13.17 Luka 23.29 **13:19** 13.19 Daniel 12.1; Pii Beetihi
7.14 **13:22** 13.22 Pii Beetihi 13.13

A bwo âmwobé te Iésu

24 «É he ni tan naa, ke lé o te junihe mu he ni
picani ne ni apulie. Ke é alecehe anaa, ke:
O time e uce niê na a téale.
O bwén ne ha a wole.
25 *Lé o bo tupwo ne ni ceni.*
*O éjén ni pipwojunuun he miiden**.
Ésaïe 13.10; 34.4

26 «Ke nebwén, ke lé o bobe aliéo, woéo pa Nahi
Apulie, heme é âbé he ni nii, ne ha ati a junuung
me a bwo ubwo jo. 27 Ke é o pawiebé ni *âcélo,
beme lé neibu nina é caa pipégalilé. Ke lé o
taineibulé ne ha a céiu behi amu, die ha a céiu
behin, pitihi a bwohemwo.»

A inenaado ko a éé majing

28 «Wâé heme geé temehi a inenaado ko a
*majing. Be, me e tile, ke geé caa temehi pie,
caa é mwonu a cim naado. 29 Wonaa mwo heme
geé alihi pie, e caa ko tuie li é caa pii, ke geé o
temehi pie, o caa pacuwohi ati†. 30 Ke é pii tewé
a juuju pie: [Time o uce bwolihi.] Be lé o mwo

13:24 13.24–25 Ésaïe 13.10; Joël 2.10, 3.4, 4.15; Pii Beetihi 6.12–13 * **13:25** 13.25 O éjén ni pipwojunuun he miiden—A bwopiinen pie, O bo tupwo ne ni ceni, ai O pahauli ni mwametau me lépwo daame helé, ai O pahauli ni duéé. **13:26** 13.26 Daniel 7.13 **13:27** 13.27 Mataio 13.41; Maréko 13.32 † **13:29** 13.29 O caa pacuwohi ati—ai É o caa tuie. (A bwo mwojuia cemwo te Iésu.) Ne ha a pwahamii tii ce, ke wo Iésu, ke e caa mi pii lupwo alo naado na o bo tuie: A céiu, ke a bwo pwo me tieden a pwomwo ubwo Iérusaléma, alecehe a bwo mele ten, ha a jo 70. Ke a céiu, ke ni naado na o bo tuie ha a pwonehi a bwohemwo ânebuhe a bwo mwojuia mwobé ten.

te alihi anaa ne ni béé apulie jenaa, ânebuhe
ace bwo mele telé. [31] Be o tieden a miiden me
a bwohemwo, kehe o time uce tieden a pwooti
tong.»

Geé tee ûmiê!

[32] «Te tice pace apulie, celi e o temehi ace tan
me ace inetéale, celi o tuie hen ni naado naa. Te
tice paceli e temehi, heme woéo pa Naîn, heme
ni âcélo te Padué. Kehe te wo Caa cehi, na e
temehi. [33] Geé pipwocile, ke geé nemwo tee pule!
Be time geé uce temehi ace benaamwon celi e o
tuie hen ninaa. [34] Be o pwohewii ne ko pa apulie
na e engen mu ha amu ten. Ke e ne te lépwo
apenem den a pihuô ne ko ati ni naamuun die ko
a pomwa ten. Ke e pipatihi ne kolé ni pétaapwo
penem delé. Ke e pii te pa awéihi pomwa pie:
“Go mu ke go tee ûmiê.”
[35] «[Ke te piwien ne mwo kowé.] Wâé heme
geé tee ûmiê! Be time geé uce temehi ace
benaamwon celi e o tuie mwobé hen wo pali
eapwihi pwomwo. Be wieli é ko a babwén, ai
é ha awieme bwén, ai é heme ko to a ja, ai é ko
acaama. [36] Ke hemepie e pwome tehenebé, ke o
time uce wâé heme e tookewé heme geé tee ko
pule! [37] Ana é pii tewé, ke a pwooti me de ni
apulie ati: Wâé heme geé tee ûmiê!»

14

Lé hane me lé taunu Iésu
Mataio 26.1–5; Luka 22.1–2; Ioane 11.45–53

13:35 13.35 Luka 12.38

1 Nehin alo ni tan, ke o cuwo lupwo tan ubwo te lépwo *Juif: a tan ko a *Pacika a céiu, ke a tan na lé eni a pwoloa na te tice nyaa ten.

Ke nime lépwo caa te lépwo *apwoâpwailo, me lépwo *dotéén ko patén, me lé taunu Iésu. Ke lé pihane ace bwopwonen beme lé pipwohuô
ten, me lé imwieng neduwohi. 2 Ke lé pipii telé
pie: «O time uce wâé heme nye imwieng ha a piwiinaado ubwo, ne he pwahamii ni apulie, be koli lé bo okéé.»

Tapulicéihi tabe ûde ne ko Iésu

Mataio 26.6−13; {Luka 7.36−50}; Ioane 12.1−8

3 [É ha a benaamwon naa, ke] e mu Bétani wo Iésu, ha a mwa te Simon, pa katia. É he lé mwo ko wiinaado, ke e tuiebé ê céiu toomwo, imi a mwotabe péi na te junihe wâé, na oba ko tabe ûde na te junihe ubwo a cuhin[*]. Ke e taii ali mwotabe, ke e cepulicéihi ali tabe ûde ne pwo puni Iésu.

4 Ke me lé alieng wo lépwona lé mu lang, ke te nihe time uce wâé telé, ke lé pipii telé pie: «Éé! E
te nihe pihoonihi a tabe ûde ne. 5 Be pwo *million*[†]
ko a cuhin! Ke é ko ade na time e uce icuhi, ke me genye ne a mwani te nina tice delé?» Ke lé te nihe cihe ne ko êgi toomwo.

6 Ke e pii telé wo Iésu pie: «Geé neeng! É mu ko ade na geé ilieng? E pwo ana nihe wâé ne

---

14:3 14.3 Luka 7.37−38 [*] **14:3** 14.3 Tabe ûde na te junihe ubwo a cuhin—A niin pie nard. [†] **14:5** 14.5 Million—Grek: 300 mwani péi (deniers). A cuhi pa apulie ha a jo na céiu.

kong. 7 Be o tee élé pelewé wo lépwona te tice
delé, ke heme nimewé, ke te jan me geé bo te
pwopweehi ne kolé. Kehe woéo, ke time nye uce
cuwo ko pimu ibu. 8 Ênaa, ke e pwo ana jan
me pwo. Be é he e ne a tabe ûde ne ko a ééng,
ke e caa mi pipwopweehi cawi a bwo ole tong
he pwon. 9 Ke é pii tewé a juuju pie: É heme
bo pipii beetihi a Pwooti Wâé ne he ni piduaan
ati ne pwo a bwohemwo, ke lé bo tee piuti mwo
a jepule ko ana e pwo ê toomwo ce, beme tee
pipaniimieng.»

E icu Iésu wo Judas
Mataio 26.14−16; Luka 22.3−6

10 Wo Judas Iscariot, pa céiu béé lépwo 12
*apostolo, ke e â too ni caa te lépwo ap-
woâpwailo. Ke e pii telé pie: «É bo ne Iésu
tewé.» 11 Ke te nihe piwâénimelé, ke lé pii ten
pie: «Geme bo ne ce mwani tem hemepie go
pwo.» Ke e pihane ace pwaaden me e icu Iésu
telé.

A piwiinaado te Padaame
Mataio 26.17−35; Luka 22.7−34; Ioane 13.21−38

12 E caa tuie a bécéiuhe tan ko ‘pieni pwoloa
tice nyaa ten’, a tan na nye taunuhi a nahi
muto me de a Pacika. Ke lé pii te Iésu wo
lépwo acémun den pie: «Geme o â piwâam ko a
wiinaado ko a Pacika. Kona é wé he celi nimem
me genye piwiinaado nelang?»

14:7 14.7 Deutéronome 15.11 **14:8** 14.8 Ioane 19.40 **14:12** 14.12 Exode 12.6

13 Ke e ne ngen lupwo alo mu kolé, ke e pii
telu pie: «Geu â ha a pwomwo ubwo, ke o
pitapitikewé me pa apulie na e pé a mwotabe,
ke geu âcéin. 14 Ke me e â taa ha a mwa, ke
geu pii te pa eapwihin lang pie: “E tahimwohibé
wo pa apipune teme pie: ‘E wé ace nemwa celi
me geme‡ o pieni ibuhi ne hen a wiinaado ko a
Pacika, me ni béé acémun dong?’ ”
15 «Ke e o habwii teu a céiu nemwa na e ko
miiden, a nemwa ubwo na caa pipwopweehi. Ke
geu piwâamihi a wiinaado tenye nelang.»
16 Ke lu â ha a pwomwo ubwo, ke lu te tai
tooli pwohewii ana e pii telu wo Iésu. Ke lu
piwâamihi a wiinaado ko Pacika.

Pwo pa bééwé na e bo pi-icuéo

17 É he babwén, ke lé tuie wo Iésu me lépwo
12 apostolo ten. 18 Ke lé tebwo, ke lé wiinaado.
Ke é he lé ko wiinaado, ke e pii telé wo Iésu
pie: «É pii tewé a juuju pie: E bo pi-icuéo wo
pa céiu bééwé, pana nye te piwiinaado ibu me
weeng.»
19 Ke te piwahin jélé, ke lé muko pétaapwo
tahimwoeng pie: «He time uce woéo?!»
20 Ke e pii telé pie: «Wo pa céiu bééwé, wogewé
lépwo 12 apostolo, pana gemu tai pétaa ole ha
a tam§. 21 É bo mele, woéo pa Nahi Apulie,
pwohewii ana e caa pii beetihi ne ni tii iitihi.
Kehe wo pa apulie na e pi-icuéo, ke o te junihe

‡ **14:14** 14.14 Geme—Grek: Woéo (Iésu) me lépwo acémun dong. **14:18** 14.18 Psaume 41.10 § **14:20** 14.20 Ne pele lépwo Juif, ke wo lépwo ju béén, ke lé te ju pétaa ole ha a tam na céiu ko ni ilé.

pwoééhen. Au, mwolihi! Be wo panaa, ke wieli
me o te wâé ne kon hemepie time e uce ko
âbeele!»

A pwoloa me a tabe megele

22 Ke é he lé ko piwiinaado ibu, ke e pé a
pwoloa wo Iésu, ke e pipwo-olé te Padué. Ke
e ebii, ke e pwopatihi ne ko lépwo acémun den,
ke e pii telé pie: «Geé pé, be ani ke a ééng.»
23 Ke é alecehen, ke e pé a mwoûdu ko tabe
megele. Ke e pwo-olé te Padué, ke e ne telé.
Ke lé tai ûdu. 24 Ke e pii telé pie: «Ani ke a
cewéhung na e o caa tée me de ati ni apulie.
Be a pipwoâpwailo na e pacuwohi a *piapwo
na e pwo wo Padué [pie e ne a péém ne ha
awiemelé me weeng]. 25 Ke é pii tewé a juuju pie:
O caa time é bo uce ûdu mwo ace tabe megele
[ne éni pwo bwohemwo] dieli ha ace tan celi é
bo ûdu ace tabe megele celi mwo coho, ne ha a
*Mwametau te Padué.»

Go bo piwotétaa kong, go Pétéru

26 Ke lé nyebihi a *psaume* ko a tan ubwo naa.
Ke é mulang, ke lé taa pwo a juwole ko ni Olivier.
27 Ke e pii wo Iésu te lépwo acémun den pie:
«Geé o bo tai engen kojaéo. Be caa te tii ne he ni
tii iitihi pie:

O bo taunu pa awéihi muto,
ke lé o pipiiden ne ni muto.

Zakari 13.7

14:22 14.22–25 1 Korénit 11.23–25 **14:24** 14.24 Exode 24.8; Jérémie 31.31–34; Zakari 9.11; 1 Korénit 10.16; Ébéru 9.20

28 «Kehe icehi ana é hemepie é mulie cemwo
mu ha amele, ke é bo ânebuhewé ne Galilé.»
29 Ke e pii ten wo Pétéru pie: «Wieli lé o engen
kojako wo lépwoje, kehe time o uce woéo!»
30 Ke e hegi ne ten wo Iésu pie: «É pii tem a
juuju pie: É ha a bwén jenaa, ânebuhe a bwo
okelo ko to te a ja, ke wogo, ke o caa ocié go ko
piwotétaa kong pie, time go uce temehiéo.»
31 Ke wo Pétéru, ke e te nene ko pii pie: «Ûhu!
Te piwien hemepie genyu tai mele, kehe time é
uce piwotétaa kom!»
Ke tai woélé ati, ke te céiu ana lé pii.

E pwoiitihi ne Getsémané wo Iésu
Mataio 26.36−40; Luka 22.39−46

32 Ke é mulang, ke lé â ha a céiu duaan [na cemi
acuwo hen] na pii kon pie Getsémané. Ke e pii
te lépwo acémun den wo Iésu pie: «Geé tebwo
éni, be é mwo â pwoiitihi.»
33 Ke e pé Pétéru, me Cang, me Ioane. Ke
tabuhi pinekepé ten, ke mwotieng. 34 Ke e pii telé
pie: «Te junihe téé ke piwahin a pwonimung*.
Kehe geé tee mu éni, ke geé ûmiê! [Geé nemwo
pule!]»
35 Ke e te ju piâdé kojalé, ke e tidihi jilin, ke
e ilehi koja Padué me e pétaabwon kojaeng ni
picani ko a benaamwon naa, hemepie te jan.

14:28 14.28 Mataio 28.16; Maréko 16.7 **14:31** 14.31 Ioane 11.16 **14:32** 14.32 Ioane 18.1 **14:34** 14.34 Ioane 12.27

* **14:34** 14.34 Ne mwo he pwo grek ni pwooti ce: Ke é caa pwo me é mele.

36 Ke e pii pie: «*Abba*†, Caa! Jan ne kom ati ni
naado. Go pé kojaéo ni picani me ni téé ce‡! Kehe
icehi ana go nemwo pwo ana nimung kon, kehe
ana nimem kon.»

Lé pule wo lépwo acémun den

37 Ke e mwojuia mwobé céii lépwo acémun
den na cié jélé, ke e alihi pie lé teko pule. Ke
e pii te Pétéru pie: «Simon, woté, go tee ko
pule? Time uce jan me go ûmiê he na te ju céiu
inetéale? 38 Geé te ûmiê, ke geé pwoiitihi, beme
o te pwo niihewé hemepie tacebwénikewé. Be
nimewé me geé pwo ana wâé, kehe icehi ana tice
niihewé.»
39 Ke e engemwo kojalé wo Iésu, ke e â
pwoiitihi, ke e te pii mwo ana e caa te pii. 40 Ke
me e mwojuia mwobé céii lépwo acémun den,
ke e toolé mwo he lé teko pule. Be caa te junihe
emaan jélé, ke lé tee ko pipucing. Ke time lé uce
temehi ace bwo hegi nen ne ten.
41 Caa a béociéhe a bwo engen den kojalé, ke e
mwojuia mwo. Ke e pii telé pie: «Kona geé mwo
teko mwaale, ke pule mwo? Caa nebwén! Caa
weengi a benaamwon! Be o caa neéo, woéo pa
Nahi Apulie, ne te lépwona lé pwo nina ta. 42 Geé
cuwoda! Me nye engen! Be caa e lang wo pana
e icuéo!»

Lé imwi Iésu

Mataio 26.47–56; Luka 22.47–53; Ioane 18.3–12

14:36 14.36 Maréko 10.38; Ioane 6.38 † **14:36** 14.36 Abba—A bwopiinen pie Caa tong he pwo araméen, a pwocihe ko Iésu. ‡ **14:36** 14.36 Ni picani me ni téé ce—Grek: A mwoûdu ce.

43 É he e mwo ko pii anaa wo Iésu, ke e te
ju tehenebé kuti wo Judas, pali céiu béé lépwoli
12 apostolo ten. Ke lé âbé céin ne ni apulie na
hiwon jélé, imi ni teua me ni ba-acuwo. Be lé
nelé ngen wo lépwo caa te lépwo apwoâpwailo,
me lépwo dotéén ko patén me lépwo apihuô.
44 Ke wo Judas, pana e pi-icu Iésu, ke e caa
patemehi telé ana me e pwo: «Wo pa apulie
na é o mwomwaaueng, ke te weeng kuti. Geé
imwieng, ke geé pééeng ngen, ke geé wéieng
ehi.»
45 Ke he lé tehenebé, ke e te âde Iésu kuti,
ke e pii ten pie: «Bwocu tem, go pa apipune!»
Ke e mwomwaaueng. 46 Ke lé te imwi Iésu kuti.
47 Kehe icehi ana wo pa apulie na e mu pele Iésu,
ke e te pwome céi kuti a teua ten mu ha a mwon,
ke e te tahi kuti ole pwo a puni pa apenem de pa
*daame he lépwo apwoâpwailo. Kehe icehi ana
e te ju tahagéi a jéénen.

Kona woéo pace ataunuhi apulie?

48 Ke e pii ten wo Iésu pie: «Woté? Geé âbé
pééo ko teua, me beba-acuwo, pwohewiin heme
woéo pace ataunuhi apulie?! 49 Ati he ni tan, ke
é te mu hadeniiwé, he é teko pacémuni ni apulie
ne ha a *mwaiitihi, kehe icehi ana time geé uce
imwiéo! Kehe wâé me wonaa, be é jenaa, ke o
caa pacuwohi ni naado na caa te tii ne he ni tii
iitihi.»
50 Ke ati ni acémun den, ke lé neeng, ke lé cela.

E cela he te tice mwaanu kon @ wo pa ewa aiu

14:49 14.49 Luka 19.47, 21.37; Ioane 18.20

51 Kehe icehi ana pwo pa ewa aiu§ na e piâcéin.
E tawiieng ko a ciite. Ke me lé pwo me lé
imwieng wo lépwo béé apulie, 52 ke lé te ju pé
cehi a ciite ten, ke e cela, he te tice mwaanu kon.

A mwohuô te lépwo Juif

Mataio 26.57–68; Luka 22.54–71; Ioane 18.19–24

53 Lé pé Iésu nge céii pa daame he lépwo ap-
woâpwailo. Be lé pitapitilé nelang wo lépwo caa
te lépwo apwoâpwailo, me lépwo apihuô, me
lépwo dotéén ko patén. 54 Ke e pi-ilipuwolé ngen
wo Pétéru, ke e â taa pele pa daame he lépwo
apwoâpwailo. Ke e tebwo pwo napwomwo ne
pele ni apenem, ni awéa, ke e pwocadéu.
55 Wo lépwo caa te lépwo apwoâpwailo, me
ati a *mwohuô te lépwo Juif, ke lé hane ce
apulie beme lé pipé ne ko Iésu, be nimelé me
lé pwocuhinaado ten me e mele. Kehe icehi ana
time lé uce tooli. 56 Be hiwon nina lé pipé ne kon,
kehe icehi ana time lé uce piténelé.
57 Ke nebwén, ke lé cuwoda ne ni béén mu
kolé, ke lé pii pie: 58 «Geme te téne he e pii pie:
“É o paniihi a mwaiitihi te Padué ce, na lé bahi wo lépwo apulie. Ke é he na cié ni tan, ke é o bo pacuuli mwo ace céiu mwaiitihi na time uce bahi ko ni i apulie.”»
59 Kehe icehi ana wo lépwona lé pipé ne kon,
ke time lé uce piténelé mwo.

A bwo hegi nen de Iésu

---

§ **14:51** 14.51 Pa ewa aiu—Wieli wo Maréko celi e tii a tii ce. **14:58** 14.58 Ioane 2.19–21

60 Nebwén, ke e cuwoda ânebuhe ati lépwo
apihuô wo pa daame he lépwo apwoâpwailo. Ke
e tahimwo Iésu pie: «Kona te tice béhegi nen
dem? He time go uce téne nina lé ko pipé ne
kom?»
61 Kehe icehi ana time e uce hegi wo Iésu. Ke
e tahimwoeng mwo wo pali daame pie: «Kona
woté? Te a juuju pie wogo, ke pa *Mesia, pa *Naî
Padué, wo Padué na nye paciitieng?»
62 Ke e hegi ne ten wo Iésu pie: «Éa, te woéo
kuti. Ke geé bo aliéo, woéo pa Nahi Apulie,
heme é tebwo *pwo a jui Padué na te junihe
pwojunuun [beme é pihuôhi ati ni naado]. Ke
geé bo aliéo heme é âbé he ni nii, mu he miiden.»
63 Ke me e téne anaa wo pa daame he lépwo
apwoâpwailo, ke e te nihe okéé, ke e pitie ni
epwénen*, ke e pii te ni béé atautinaado pie:
«Caa jan! Necu ce béé bwo pipé ne kon [be e caa
teko pipé ne kon mwo]! 64 Be geé caa téneeng,
he e pwo me piwielu me Padué! Ke he ade aceli
geé niimihi ne kon?»
Ke lé tai hegi ne ten ati pie: «Wâé heme e
mele!»
65 Ke lé cumi ne kon wo lépwo béén, ke lé
tawii a pwahamiin, ke lé nuô i kon, ke lé pii ten
pie: «He woo na e ahiko? Go cuwoteeke pihane,
hemepie wogo pace péroféta [celi go temehi ati
ce naado!]»
Ke lé péééng ne ni apenem, ke lé taii punin.

14:62 14.62 Psaume 110.1; Daniel 7.13 * **14:63** 14.63 Pitie ni epwénen—A ine a bwo emegéi nan, ai a pwo-okéé kon. **14:64** 14.64 Lévitique 24.16; Ioane 19.7

E piwotétaa ko Iésu wo Pétéru

Mataio 26.69–75; Luka 22.56–65; Ioane 18.16–27

66 Mepwo wo Pétéru, ke e te mu jeoté
pwomwo.

Ke e tehenebé ê céiu apenem de pa daame he
lépwo apwoâpwailo. 67 Ke e ali Pétéru he e ko
pwocadéu. Ke e te ju omeeng ehi, ke e pii ten pie:
«Éé! Wogo ke pa céiu béé Iésu mu Nazaret!»

68 Ke e hegi ne ten wo Pétéru pie: «Ûhu! Time é
uce temehieng, ke time é uce temehi aceli nimem
me go pii.»

Ke e â pwo napwomwo. {Ke e to ali ja.} 69 Kehe
wo êje, ke e te omeeng mwo, ke e pii mwo te ni
apulie na lé mu lang pie: «Uhuu! Weeng ke pa
céiu béé lépwo *acémun de Iésu!»

70 Ke e pii mwo wo Pétéru pie: «Ûhu! Time é
uce temehieng!»

Ke é alecehen, ke lépwona lé mu lang, ke lé
pii ten mwo pie: «Uhuu! A juuju pie wogo pa
céiu acémun den! Be wogo mwo, ke pa âbé mu
Galilé†!»

71 Ke e pii mwoiuhi wo Pétéru pie: «Éé! Geé
téne! Time é uce temehi panaa! Wâé heme e
pwocuhinaado tong wo Padué, hemepie é gele!»

72 Ke é he e mwo ko pii anaa, ke e okelo ko to
na ali ja. Ke e bwo niimihi ali e caa pii ten wo
Iésu pie: «Ânebuhe a bwo okelo ko to te a ja, ke
go caa ocié ko piwotétaa kong pie, time go uce
temehiéo.»

---

† **14:70** 14.70 Ni béé tii iitihi he pwo grek, ke e hen ni pwooti ce: Geme téne ne ha a maa a pwocihe tem.

Ke e é wo Pétéru.

15

Lé pé Iésu nge pele Pilate

Mataio 27.1−31; Luka 22.66—23.25; Ioane 18.28—19.16

[1] É he mwo te junihe acaama, ke lé pitapitilé
neibu ati ni *mwohuô te lépwo *Juif: wo lépwo
caa te lépwo *apwoâpwailo, me lépwo apihuô,
me lépwo *dotéén ko patén. Be nimelé me lé
temehi aceli me lé pwo te Iésu. Ke lé cieeng, ke
lé péééng nge céii *Pilate [pa gupéno te lépwo
Roma]. [2] Ke e tahimwoeng wo Pilate pie: «Kona
te wogo kuti pa daame he lépwo Juif?»

Ke e hegi ne ten wo Iésu pie: «A juuju a bwopiinen dem*.»

[3] Ke lé pipé ne ko Iésu wo lépwo caa te lépwo
apwoâpwailo, ke hiwon ni naado na lé pipé ne
kon. [4] Ke e tahimwoeng mwo wo Pilate pie:
«Kona woté? Te tice celi go hegi kon? Go teko
téne ati ni naado na lé ko pii ne kom?»

[5] Kehe icehi ana time e uce hegi. Ke e te junihe
téele kon wo Pilate.

Nimelé ko Barabas

[6] Caa te cemang ne ko Pilate, ha a tan ko
*Pacika, me e pawie mu he karépu pace céiu
apulie celi nime a bele kon. [7] [Ke é ha a jo naa]
ke pwo pa céiu apulie na pii kon pie Barabas,
na lé pimu ibu he karépu me lépwo béén. Be lé
taunuhi apulie he lé pwobwoni lépwo Roma.

15:1 15.1 Luka 22.66 * **15:2** 15.2 A juuju a bwopiinen dem—Grek: Go caa teko pii. **15:5** 15.5 Ésaïe 53.7; Maréko 14.61

8 Ke lé tehenebé pele Pilate ni apulie na hiwon
jélé, ke lé ilehi kojaeng pie: «Go pwo ne teme a
naado na caa te cemang ne kom me go pwo!»
9 Ke e hegi ne telé pie: «Kona nimewé me é
pawie mwo Iésu, pa daame he lépwo Juif?»
10 Be e te temehi pie, lé ne Iésu ten wo lépwo
caa te lépwo apwoâpwailo ha a pipwokon delé.
11 Kehe icehi ana wo lépwonaa, ke lé cine ni
apulie beme lé pii pie: «Ne teme Barabas!»

Cemeiteeng ne ko a kuricé!

12 Ke e tahimwolé mwo wo Pilate pie: «Kona
ade celi me é pwo te pana geé pii kon pie ‘Pa
daame he lépwo Juif’?»
13 Ke lé cihe me ubwo pie: «Cemeiteeng ne ko
a *kuricé!»
14 Ke e tahimwolé mwo pie: «Kona ade aceli e
pwo celi ta?»
Kehe icehi ana lé bwo te nihe cihe da me ubwo
pie: «Cemeiteeng ne ko a kuricé!»
15 Ke wo Pilate ke e pawie ne telé Barabas,
be nimen me lé piwâéeng ne ni apulie. Ke e
patupwo Iésu ne te ni coda. Ke lé ahieng ko a
bwaliiwota, ke lé â cemeiteeng ne ko a kuricé.

Lé pihoonieng ne ni coda

16 Lé pé wie Iésu, ke lé â pwo a céiu nap-
womwo na ubwo. Ke lé tode ati ni mwocoda.
17 Ke lé pwo me e cuwohe a epwén na te
junihe megele [pwohewii a epwéne pa apulie na
piubwo nang, beme lé pihoonieng]. Ke lé péi a
kuron ko ni mii acuwo na pwo dan, ke lé neole
pwo punin.

15:11 15.11 Apostolo 3.13−14

18 Ke lé cuwo aujenieng, ke lé pii ten pie:
«Bwocu, go pa daame he lépwo Juif! Adéiko!»
19 Ke lé ahi a punin ko a bewomeéle. Ke lé
cumi ne kon, ke lé tidihi jililé he pwahamiin.
20 Ke me lé caa nebwén a bwo pihoonieng, ke
lé céi mu kon ali epwén megele. Ke lé te ne
mwo kon ni epwénen. Ke é mulang, ke lé pééeng
ngen, beme lé â cemeiteeng ne ko a kuricé.

Lé cemeite Iésu ne ko a kuricé

Mataio 27.32–44; Luka 23.26–43; Ioane 19.17–27

21 Pwo pa céiu apulie mu ha a pwomwo ubwo
Cirène na pii kon pie Simon, pa caa te Alexandre
me Rufus†. E piâbé lang, be e mwojuia mwobé
mu ha apwoamu. Ke lé cuwokon wo lépwo coda,
beme e canihi ali kuricé te Iésu. 22 Ke lé pé Iésu
nge pwo a céiu tihi juwole na pii kon pie Golgota,
a bwopiinen pie 'pwo a piipuni apulie'. 23 Ke wo
lépwo béén, ke lé pineibuhi a tabe megele me a
tabe na maga‡. Ke lé ne te Iésu, kehe icehi ana
te muhi ten me e ûdu.
24-25 É he ko 9 ni inetéale ko acaama, ke lé
cemeiteeng ne ko ali kuricé wo lépwo coda. Ke
lé picéi metii, beme lé pipii ne kolé ni epwénen.
26 [Ke lé cemeite ne pwo punin] a eaa acuwo na
tii ne kon a watihe a bwo mele ten, pie: PA DAAME
HE LÉPWO JUIF.
27 Ke lé cemeite mwo lupwo alo apulie na lu
pwotahinaado, ne he ni piduaa Iésu: wo pa céiu

15:21 15.21 Roma 16.13 † **15:21** 15.21 Alexandre me Rufus—Wieli lupwo apihuô te ni acéihi ne Rome. ‡ **15:23** 15.23 Tabe na maga—A niin pie Myrrhe. A eti na me time nye téne a cunu. **15:24-25** 15.24 Psaume 22.19

ne pwo juin, ke wo pa céiu ne pwo eaamun.
{ 28 Ke wonaa, caa *pajuujuhi ana caa mi tii
ne he ni tii iitihi ne kon pie: *Lé pwo me e
pwocuhinaado; be lé pii pie, pa apwotahinaado.
Ésaïe 53.12*}
29 Me lé alieng wo lépwona lé âdé ke âbé ha a
duaan naa, ke lé tagiliihi ni punilé, ke lé pijeta
kon. Ke lé pii pie: «Aje, kona time uce wogo kuti
pana me go tanahi ali *mwaiitihi, ke me go bo
pacuuli mwo he na cié ni tan? 30 Go piceluimiko
mwo, ke go opé mu ko a kuricé naa!»
31-32 Ke lé pihoonieng mwo wo lépwo caa te
lépwo apwoâpwailo me lépwo dotéén ko patén.
Ke lé pipii telé pie: «E niimihi pie pa daame
henye, lépwo *Isaraéla. Ke e temehi me e
celuimi ni béén, kehe time e uce temehi me
e piceluimieng mwo! Hemepie e ole mu ko a
kuricé naa, ke wieli genye o bo céihi ne kon!»
Ke lu pihoonieng mwo lupwo alo na cemeitelu
ne ko ni kuricé ne he ni piduaan.

E mele wo Iésu
Mataio 27.45–56; Luka 23.44–49; Ioane 19.28–30

33 É he te ju goahen ehi, ke te ju melepiing ati
ha amu§, die ko cié inetéale alecehe a goahen.
34 Ke me teko ju cié ni inetéale, ke e toii me
ubwo wo Iésu pie: *«Éloï, Éloï, lama sabaktani?»*
A bwopiinen pie: «Padué hung, Padué hung, é
mu ko ade na go pawieéo?»

15:28 15.28 Ésaïe 53.12 **15:29** 15.29 Psaume 22.8, 109.25; Maréko 14.58 § **15:33** 15.33 Ati ha amu—ai Ati pwo a bwohemwo. **15:34** 15.34 Psaume 22.2

35 Ke me lé téneeng ne ni béén na lé mu lang, ke lé niimihi pie, e tode péroféta *Élia [beme e picani ten].

36 Ke wo pa céiu béélé, ke te téte kuti imi a mwaanu, ke e pate ha a tabe megele na maga*. Ke e ne ko a ba-acuwo, ke e ne te Iésu beme e ûdu. Kehe lé pii ten wo lépwo béén pie: «Go mwo cuwo lang, be wieli nye o ali *Élia, hemepie e âbé neeng ole mu ko a kuricé!»

37 Kehe icehi ana e cihe da me ubwo wo Iésu, ke ele a nenehen.

38 Ke a mwaanu [na e capuhi bwonihi a duaan na junihe iitihi] ne ha a mwaiitihi, ke te ju tie ne ha awiemen kuti, mu jeda die jeoté ko a baaéén.

39 Pwo pa caa te coda roma na e cuwo ânebuhe Iésu, ke me e alihi a bwo mele ten, ke e pii pie: «A juuju pie wo pa apulie ce, ke pa *Naî Padué!»

Lé alieng wo léli toomwo

40 Pwo ni béé toomwo na lé mu lang mwo, na lé omehi mu ité: woélé me Maria Magdala, me Salomé, me Maria, nyaa te José me Cang (wo pana lé pii kon pie: Ewa Aiu).
41 Woélé kuti, na lé âcéi Iésu, ke lé picani ten, he e mwo tee mu ha amu Galilé. Ke hiwon ni béé toomwo na lé mu mwo lang, na lé taa céin mwo ne *Iérusaléma.

Neeng he iitihi

Mataio 27.57−61; Luka 23.50−56; Ioane 19.38−42

15:36 15.36 Psaume 69.22 * **15:36** 15.36 Tabe megele na maga—A tabe megele na time uce ubwo a cuhin, na pitili hen me a tabe. **15:40** 15.40 Luka 8.2−3

42 Ati ni naado naa, ke tai pwo heme [paciile]
a tan ânebuhe a *tan iitihi te lépwo Juif. É he ni
paciile, ke lé pwopweehi a piwiinaado ko a tan
iitihi.
43 É he babwén, ke e tehenebé wo Josef, pa
apulie mu ha a mwopopwaalé Arimaté, pa céiu
apulie na pwo a niin ne ha a mwopitautinaado
te lépwo Juif. Wo pali e teko mwoiu ko ucéihi
ace bwo tuiebé na a *Mwametau te Padué. E
pipamwoiueng, ke e â pele pa daame Pilate, ke e
ilehi a éé Iésu. Be nimen me e pé a één ânebuhe
a bwo tabuhi na a tan iitihi.
44 Ke me e téne wo Pilate pie e caa mele wo
Iésu, ke e téetihi. Ke e tode pa caa te coda, ke
e tahimwoeng pie: «Kona caa bwolihi ace bwo
mele ten?»
45 Ke e piuti ten. Ke wo Pilate, ke e ne a pihuô
te Josef, beme e pé a éé Iésu. 46 Ke e engen wo
Josef, ke e â patuwo a éé Iésu mu ko a kuricé.
Ke e tawiieng ko a mwaanu na e pwocuhin. Ke
e pééeng, ke e neeng he iitihi, ha a pwon na ini
ne ha a péi. Ke nebwén, ke e papitibehi a pilehe
péi, beme e capuhi bwonihi ali pwon. 47 Ke wo
Maria Magdala, me Maria nyaa te José me Cang,
ke lu te alihi a duaan na e ne Iésu hen.

16

E mulie cemwo wo Iésu
Mataio 28.1–8; Luka 24.1–12; Ioane 20.1–10

1 [É he capéto ko a babwén] he caa nebwén
a *tan iitihi te lépwo *Juif, ke lé pwocuhi a tabe
ûde wo Maria Magdala, me Salomé, ke wo Maria
nyaa te José me Cang, beme lé â timi a éé Iésu

kon. 2 He pwoiitihi, he e taawie na a téale, ke lé
â he iitihi. 3-4 É nge he pwaaden, ke lé pipii telé
pie: «De e bo titééhi ne tenye ali péi mu ha ali
pomwa ko ali mwa péi? Be te nihe ubwo!»

Ke me lé tehene ngen, ke lé alihi pie caa titééhi!
5 Ke lé taa ha ali mwa péi, ke lé ali pa nahi aiu*
he e ko tebwo pwo jui, ke e ne a jame epwén na
pwojo. Ke lé téetihi, ke nihe mwotilé.

6 Ke e pii telé pie: «Geé nemwo pwo me
mwotikewé! Geé hane Iésu, pa mu Nazaret,
pali lé cemeiteeng ne ko a *kuricé. Kehe e caa
mulie cemwo mu ha amele, ke caa time uce e
éni! Be éni ali duaan li lé neeng hen. 7 Kehe
geé mwojuia, ke geé â pii te Pétéru me lépwo
béé acémun pie: "E ucéikewé ne Galilé wo Iésu,
ke geé bo alieng nelang, pwohewii ana e caa pii
tewé."»

8 Lé te â wie kuti mu ha ali mwa péi wo léli
toomwo, ke lé te téte kuti. Be te nihe emegéi
nalé, ke éjén jélé, ke time lé uce pii te ni apulie
hauli, be te nihe mwotilé.

E pihabwiieng de ni apulie ten

Mataio 28.9–20; Luka 24.13–53; Ioane 20.11–23; Apostolo 1.6–11

—Maria Magdala

9 *E caa mulie mwo wo Iésu he pwoiitihi, he mwo*
nihe acaama. Ke e te mi pihabwiieng de Maria
Magdala, êgi toomwo li e pwo me wâé nang, li e

---

* **16:5** 16.5 Pa nahi aiu… Pa âcélo. Omehi Âcélo ne ha a Niinaado (Vocabulaire) ha anebwén ko a tii. **16:7** 16.7 Mataio 26.32; Maréko 14.28

pwo me lé engen kojaeng li 7 duéé. 10 *Ke e âbé wo*
êje, ke e piuti ana e alihi te lépwo béé Iésu, na élé
ha a piwahin.

11 *Ke lé téne he e pii telé pie: «E caa mulie*
cemwo wo Iésu! Be é alieng!»

Kehe icehi ana time lé uce céihi ne kon.

—Lupwo alo acémun den

12 *Pwo lupwo alo *acémun de Iésu, na lu piâ*
pwo pwaaden mu ha a pwomwo ubwo. Ke e
pihabwiieng delu wo Iésu, kehe caa ité a bwo
alieng. 13 *Ke lu mwojuia mwo, beme lu â piuti*
te lépwoli béé acémun, kehe icehi ana time lé uce
céihi ne kolu!

—Lépwo 11 apostolo ten

14 *Ke a bénebwénen, ke e pihabwiieng de lépwo*
*11 *apostolo ten wo Iésu, he lé mwo ko wiinaado.*
Ke e péélelé, ke e pii telé pie: «Te junihe mwoiu
ni puniwé! Muhi tewé me geé céihi he lé pii tewé
pie, é caa mulie cemwo!»

15 *Ke e pii telé mwo pie: «Geé engen pitihi a*
bwohemwo, ke geé â patemehi a Pwooti Wâé te
ati ni apulie†*.* 16 *Ke wo pana e bo céihi ne kong, ke*
o bo puueng, ke o bo celuimieng, ke e bo mulie. Ke
wo pana time e uce céihi, ke o bo tautieng, ke o
bo pwocuhinaado ten. 17 *Weengi a béhabwiinen*
ne ko nina lé céihi:

Lé o bo peni ni duéé ne he niing;
Ke lé o bo cihe he ni béé pati apulie na te ité;

16:14 16.14 1 Korénit 15.5 **16:15** 16.15 Apostolo 1.8 † **16:15** 16.15 Te ati ni apulie—Grek: Te ati nina e tabuhi [wo Padué]. **16:16** 16.16 Apostolo 2.38 **16:17** 16.17 Apostolo 2.4, 8.7

18 *Ke o te jan me lé imwi ni bwien ne he ni ilé;*
Ke me lé ûdu ace tabe celi nye mele kon‡, ke time lé o uce mele;
Ke lé o bo ne ni ilé ko ni cunu, ke bwo wâé jélé.»

19 *É alecehe a bwo picihe telé naa, ke céida*
*he miiden Padaame Iésu, ke e tebwo *pwo a*
jui Padué. 20 *Ke wo lépwo acémun den, ke lé*
engen pitihi a bwohemwo, beme lé patemehi a
Pwooti Wâé. Ke e picani telé wo Padaame. Ke
*e *pajuujuhi a Pwooti na lé patemehi, be e ne telé*
a junuun, beme lé pwo ni inenaado na lé téetihi
ne ni apulie.

16:18 16.18 Luka 10.19; Apostolo 28.3−6 ‡ **16:18** 16.18 Lé imwi ni bwien…lé ûdu ace tabe celi nye mele kon—A bwopiinen pie, ***mepie*** lé ûdu, ke time lé o uce mele, be time uce ace pwooti ko aceli wâé me nye pwo. A pwooti ko ana jan me e tuie ne ko lépwo béé acémun de Iésu. **16:19** 16.19 Apostolo 1.9−11, 2.33−34 **16:20** 16.20 Apostolo 14.3; Ébéru 2.3−4

Tii Iitihi: Élele Iitihi na mwo Coho

Cemuhî: Tii Iitihi: Élele Iitihi na mwo Coho (New Testament)

copyright © 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cemuhî

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
f8ee0ae8-19d4-5493-b0f2-3132fc194785